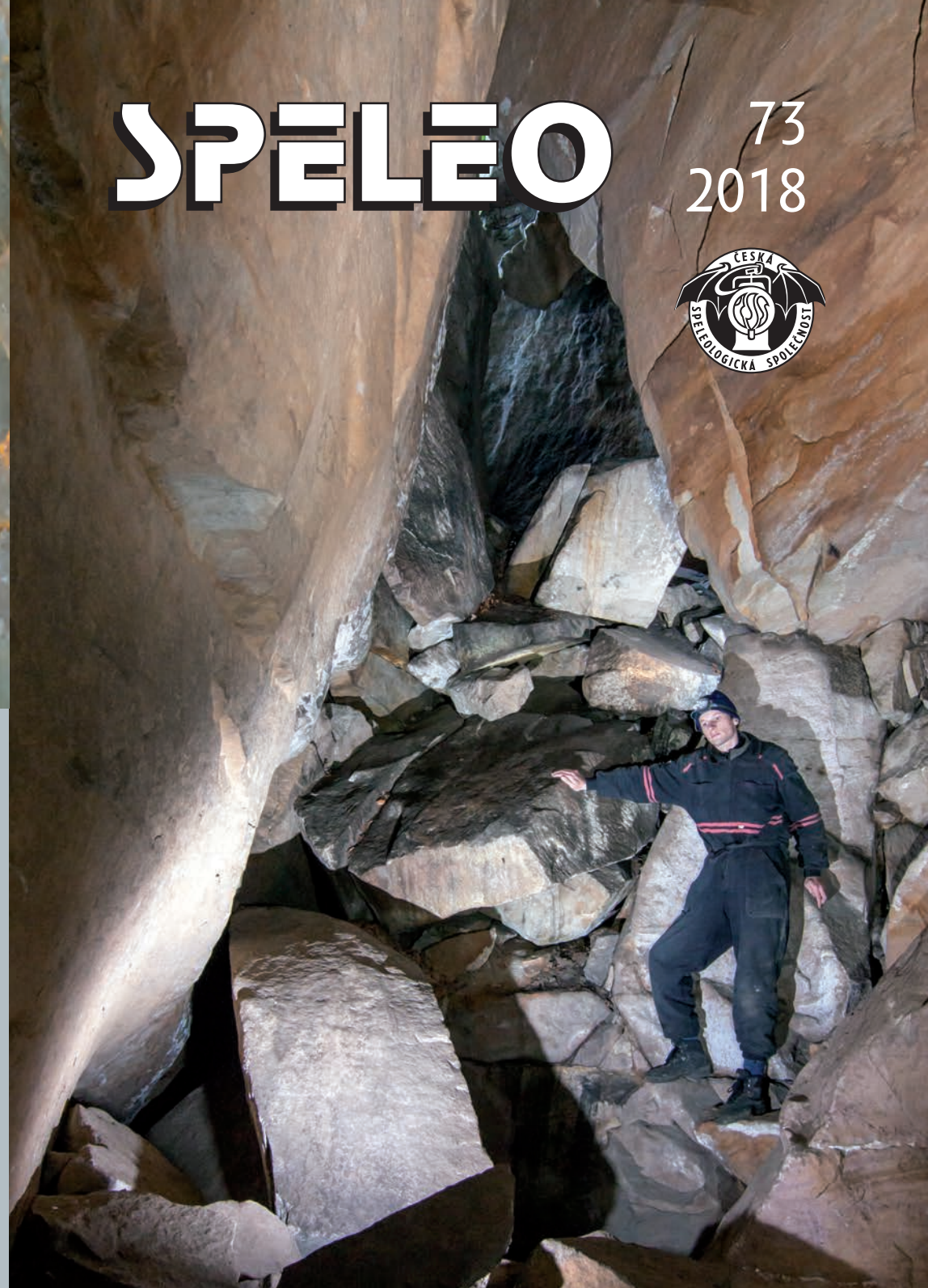

SPELEO

73
2018

SPELEO – svazek č. 73 (leden 2018)

Vydala: Česká speleologická společnost, předsednictvo, Na Březince 14, 150 00 Praha 5

Ediční rada ČSS: Tomáš Bohanes, Pavel Bošák, Jan Flek,
Milan Geršl, Jiřina Novotná, Petr Polák, Tomáš Mokry

Předseda ediční rady ČSS: Milan Geršl

Grafická úprava a sazba: Libor Jelínek, trivia, Brno

Zpracování pro tisk: Adobe InDesign CS3

Vytiskla tiskárna D+H Veverská Bítýška

Náklad: 1400 výtisků.

Vychází nejméně 3x ročně.

ISSN 1213-4724

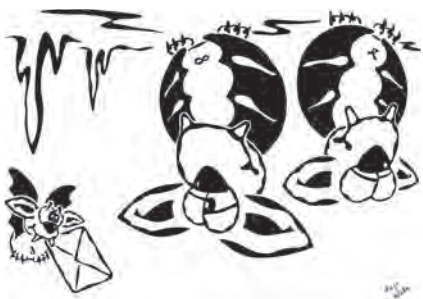
SPELEO

73
2018
ISSN 1213-4724

ZPRÁVY Z PŘEDSEDNICTVA	2
Komentář předsedy / <i>Marek Audy</i>	2
Nová knížka Petra Zajíčka / <i>Veronika Vlčková</i>	3
Speleo fórum 2018 – cenová nabídka ubytovacího střediska Čermák / <i>Veronika Vlčková</i>	3
Speleo Caving Calendar 2018	4
DOMÁCÍ LOKALITY	5
V krasu jsme už víc než 50 let / <i>Jan Fatka</i>	5
PSEUDOKRAS A HISTORICKÉ PODZEMÍ	15
Přízrak Alžběta aneb jedna nevyřešená mapová záhada / <i>Michal Mayk Kolčava</i>	15
KRÁTKÉ A JINÉ ZPRÁVY	26
Světový speleologický kongres u protinožců / <i>Zdeněk Motyčka</i>	26
Speleookenko / <i>Jan Kelf Flek</i>	31
Ze zákulisí a jeviště Setkání 2017 / <i>Jarda Kukla a Bety Zinková</i>	39
Ohlédnutí za 11. vědeckou konferencí „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“ / <i>Alena Nováková</i>	43
TROCHA HISTORIE	47
Organisace Jeskynní rady moravských jeskyňářů / <i>Jan Kelf Flek – z archivu SJ ČR</i>	47
„Zelená jeskyně“ Moravy / <i>Florián Koudelka (překlad MUDr. Jiří Urban)</i>	51
O jeskyni, která měla dokázat biblickou potopu / <i>Michal „Cimbál“ Hejna</i>	55
VÝROČÍ A VZPOMÍNKY	58
Už se kácí v našem lese / <i>Ladislav Pecka Smrták</i>	58
Jiří Vokáč – Štajgr / <i>Karel Jindra</i>	60

Fotografie na obálce

- Titul** V Jeskyni přátelství v kaňonu Labe (Foto J. Kukla)
- 2. strana** Setkání fotosoutěž, 1. místo v diváckém hlasování (Foto J. Moravec)
Setkání – U vstupu do Loupežnické jeskyně (Foto L. Trtílek)
- 3. strana** Setkání – Sklady v Jánské (Foto L. Bláha)
Setkání – Sklady v Jánské (Foto L. Bláha)
- 4. strana** Setkání – Fluoritové žíly pod Děčínským Sněžníkem (Foto P. Kříž)

Zprávy z předsednictva

Komentář předsedy

Marek Audy

Od poslední valné hromady v dubnu 2017 se nové předsednictvo sešlo ještě čtyřikrát. Využívám této příležitosti, abych informoval o nejdůležitějších projednávaných záležitostech:

Podarilo se nalézt technického správce webu ČSS. Funkce se ujal Tomáš Mandel a během krátké chvíle úspěšně vyřešil nahromaděné resty za několik posledních let.

Bylo pokračováno v aktualizaci zápisu našich pobočných spolků do veřejného rejstříku. S výjimkou pěti spolků jsou již všechny základní organizace na rejstříkovém soudu řádně zapsány.

Předsednictvo podpořilo vzdělávací komisi příslibem finanční podpory na připravované kurzy a nákupem data projektoru. Chystané kurzy a semináře naleznete na našem webu, kde byla pro tyto účely již dříve zřízena speciální rubrika.

Aktuálně jsme nuceni zabývat se novou směrnicí EU o zpřísnění nakládání s osobními údaji tzv. GDPR. Nový zákon přichází v platnost v květnu 2018 a bude se dotýkat především organizace práce našeho sekretariátu. Tato nabubřelá byrokracie si již nyní nárokuje nejen zvýšenou činnost členů předsednictva, ale je nezbytné i odborné právní poradenství. Během následujících zasedání se pokusíme touto agendou prokousat a připravit jednoduchou srozumitelnou kuchařku i pro pobočné spolky.

Připomínám, že tradiční setkání Speleofórum 2018 se uskuteční 20.–22. 4. ve Sloupu v Moravském krasu. Sborník vydávaný k této příležitosti bude letos poprvé plnobarevný.

Věřím, že jste všichni šťastně vykročili do nového roku. Do roku, který bude plný nových objevů a pěkných chvil strávených v jeskyních a mezi svými podobně šilenými kamarády.

Nová knížka Petra Zajíčka

Petr Zajíček ohlásil svoji nejnovější knížku!

2. 11. 2017 vyšla výpravná publikace „**Moravský kras v ponorné řece času**“.

Svým rozsahem, formátem i populárně naučným obsahem je velmi podobná knize o Českém krasu od Cílka, Žáka a Majera z roku 2014.

V dohledné době bude několik kusů dostupných i prostřednictvím e-stánku ČSS.

Veronika Vlčková

Speleofórum 2018 – cenová nabídka ubytovacího střediska Čermák

Ubytování:

Penzion – pokoje	220 Kč os/noc
Zděné chatky	250 Kč os/noc
Apartment zděný (4–6 osob)	1 250 Kč apartmán/noc
Letní areál – chatka	180 Kč os/noc
Dítě do 3 let zdarma	
Stravování: snídaně	55 Kč
Rekreační poplatek	10 Kč/os nad 18 let

S pozdravem   Lenka Bambas
rezervační oddělení RS Čermák
tel.: 774 414 983
e-mail: rezervace@rscermak.cz

Tak moc neváhejte, už jsem se několikrát setkala s tím, že na poslední chvíli bylo všude obsazeno!

Hezký den. Veronika Vlčková

Speleo Caving Calendar 2018

Vyšel německý jeskyňářský kalendář na rok 2018, obsahující 12 fotografií z jeskyní ve Francii, Rakousku, Španělsku, Turecku, Slovinsku, Velké Británii, Brazílii a Řecku.

Cena kalendáře je 17 Euro plus doprava. Vydavatel požaduje platbu předem bankovním převodem, platbu uskutečňte až po obdržení platebních podmínek od vydavatele – přijdou na Váš mail.

Kalendář si můžete objednat na www.speleoprojects.com.

Speleo Projects

Caving & Mountain Edition

Hannberger Weg 35, 91091 Großenseebach, Germany

Tel: +49 9135 735 55 13 Fax: +49 9135 736 11 61

e-mail: contact@speleoprojects.com

www.speleoprojects.com

Domácí lokality

Článek k výročí ZO jsme do této rubriky zařadili vzhledem k tomu, že obsahuje množství informací o jednotlivých lokalitách.

A Holštejnákům přejeme mnoho dalších let v Krasu!

-red-

V krasu jsme už víc než 50 let

Jan Fatka (ZO ČSS 6-15 Holštejnská)

Následující řádky nejsou výčtem faktů, výpovědí archívů, očitých svědků, nejsou nijak časově poskládány a už vůbec nejsou vyčerpávajícím seznamem činnosti skupiny za 50 let. Nehledal jsem co, kdy, kdo a jak řekl a udělal, napsal. Najdou se lidé, kteří vždy něco zpochybní, mají svoji pravdu. A právě těm bych adresoval slova Karla Absolona, vyslovená v jeho Průvodci Moravským krasem z roku 1912: „Ty, kteří se cítí býti povolánymi a vyvolenými ku kritice, prosím o revizi shovívavou. Zajisté ve své spravedlnosti neopomenou vzíti na vážky svého soudu moji dobrou vůli a lásku k věci.“

Protože čerpám opravdu jen ze základních písemností naší skupiny, svých letitých a do dneška udržovaných poznámek o bádání a dění v krasu a ze své paměti, mohu tuto krátkou vzpomínku označit jako „volné vyprávění pamětníka“. Snad proto mně na mysl tane úvodní verš z knihy Alfréda Technika Mlýn na ponorné řece: „Jdeš krajem jako tisíce ostatních a nevíš, kde tekla lidská krev. Propadlé hroby jsou němé, není pamětníků... Stopy předchůdců zapadly do mechu... Bylo – nebylo... skály to nepovědí, stromy se proměnily a požehnané dlouhý a plný život stařenky nám je mrzutě krátký...“

Do Holštejna mě osud zavál spolu s mými čtyřmi kamarády v roce 1977, jedenáct let po oficiálním založení Holštejnské výzkumné skupiny (HVS) Speleologického klubu Brno.

Holštejn, nejsevernější výspa Moravského krasu, o kterém v 60. letech 20. století věděl málo kdo. Prašná silnice se klikatila od Kaštanu do vsi a dál nic. Aut mnoho nebylo, nějaká motorka nebo kolo. Z velkých měst sem bylo daleko. Tehdy se ještě dalo mluvit o klidném, opuštěném koutu Moravského krasu. Sem tam prošel turista, občas se objevili zablácení muži ve starých montérkách s karbidkami v ruce.

Historie HVS se začala psát okolo roku 1960, kdy místní občan Oldřich Keprt, člen Speleoklubu Brno, přivádí na Holštejn skupinku mladých lidí ze Speleologického kroužku závodního klubu Revolučního odborového hnutí národního podniku Adamovské strojírný (ZK ROH ADAST n. p.) působící toho času na Býčí skále. Bádají ve spletitém systému Staré Rasovny a objevují nové prostory. Oldřich Keprt však náhle umírá a výzkumné práce jsou přerušeny. Ne na dlouho. Na jaře roku 1966 sem opět zavítala skupinka mladších členů Speleologického kroužku ZK ROH ADAST n. p. v čele s Jiřím Moučkou a navázala na rozpracované dílo Oldřicha Keprta. K ní se připojila skupinka vojáků dvouleté základní služby z adamovské posádky Československé lidové armády. Pro mladé, dvacetileté chlapce, které si vzal na starost Láďa Pípal z Plánivské skupiny, to dozajista znamenalo příjemné zpestření jejich dvouleté povinné vojenské služby.

Tento silný tým mladých nadšenců začal systematicky na Holštejně bádát. Jejich úsilí bylo ještě téhož roku, 21. 8. 1966, završeno objevem Holštejnské jeskyně. Objev se stal podnětem k založení nové pracovní skupiny Speleologického klubu Brno s názvem Holštejnská výzkumná skupina (HVS, „Hávéeska“). Potřebné zázemí nachází v půdních prostorách dolního Zukalova mlýna. Není to „to pravé ořechové“, a tak v roce 1969 skupina staví vlastní novou speleologickou základnu v místě „Na potokách“, na konci vesnice, na břehu Bílé vody. Tato stavba stojí doposud a dnes slouží jako základna Moravskému speleologickému klubu (MSK).

Po vzniku České speleologické společnosti (ČSS), „Hávéeska“ opouští řady Speleologického klubu Brno a zakládá koncem roku 1979 samostatnou skupinu pod hlavičkou ČSS, s názvem základní organizace ČSS 6-15 Holštejnská. Její předsedou se po odhlasování členskou základnou stal dlouholetý krasový badatel, vedoucí bývalé HVS, Jiří Moučka.

Speleologické poslání členů ZO ČSS 6-15, kteří si vytýčili za cíl systematický výzkum krasových jevů na Holštejnku, se během padesátileté existence úspěšně daří naplňovat.

Padesát let v jeskyních neznámá nic, v lidském životě hodně. Bádací knihy, obsahující stovky stran popsaného papíru, vypovídají o dění ve skupině, stejně

tak jako výroční zprávy o činnosti, zprávy o exkurzích a expedicích. Co svitků map, fotek, zpráv o objevech a výzkumech plní archív. Skupinou prošly stovky lidí, jejichž jména jsou zapsána a další bezejmenní, označení jako hosté. Někteří se jen mihli, jiní zůstali. Pro mnohé z nás se jeskyňarina stala životním posláním. Nejen jeskyně a kras, ale hlavně dobrá parta lidí, nás znovu a znovu přivádí na Holštejn. Nebylo tomu tak vždy. Nesváry, pomluvy, závist. I to postihlo naši skupinu. Ne vždy se podařilo neshody vyřešit, lidé odešli.

Jeskyně

Holštejnská jeskyně, jejíž objev s sebou nese založení Holštejnské skupiny. Je stále, po dobu padesáti let, ať se to někomu líbí nebo ne, jednou z hlavních badacích lokalit, kde výzkum není zdaleka ukončen. Stovky metrů v sedimentech prokopaných chodeb v nezměrné prostře staré odtokové jeskyně z Holštejnského údolí. Kde je její pokračování a kam vede? Tyto otazníky se pokouší zmapovat geofyzika a radary. Kilometry hypotetických prostor, praxí nepotvrzených. Kopat, kopat a zase kopat. Dnes hodně nepopulární činnost. Poslední léta se v Holštejně zabádá tak dvakrát do roka. Je to škoda. Máme však vytipována místa, ve kterých kopat plánujeme. Jednou sedimenty musí ustoupit a pak se před námi otevře krasové mystérium nebývalých rozměrů a krásy. Hypotetický, paleoodtokový systém Bílé vody z Holštejnského údolí.

Nová Rasovna, známá od nepaměti. Byla středem zájmu starých krasových badatelů. Veřejnosti asi nejznámější z nich, Karel Absolon, zde zbudoval pozoruhodné technické dílo. Pomocí stovek metrů dlouhého ocelové potrubí a čerpadel chtěl přispět k rozřešení odtoku Bílé vody směrem k Macošě. Příroda však byla silnější než člověk. Nepodařilo se. S Novou Rasovnou je spojeno i jméno holštejnského mlynáře, Rudolfa Vaňouse, po němž je pojmenován jeden z dómů v Lipovecké chodbě. Naše skupina se zasloužila o řadu dílčích prolongací stávajících chodeb. Nejznámější a největší objev za koncovým závalem Lipovecké chodby, nazvaný Jeskyně pravěkých symbolů (JPS), rázem prodloužil Novou Rasovnu o téměř 500 m. Stalo se tak v roce 2003. Bádání v JPS není na jednodenní exkurzi. Poslední, několikadenní vánoční pracovní exkurze v r. 2004 se málem stala pro čtveřici našich členů osudnou. Nečekaný déšť zapříčinil vzduť podzemních vod a uvěznění speleologů v podzemí. Hlavní chodbou Nové Rasovny se valila směrem k macošskému sifonu rozbouřená podzemní řeka. Kuriózní na celé situaci bylo to, že výzkumníci neměli ani tušení, co se během několika dnů na povrchu událo. Do JPS se vzduť vody nedostaly. Výstup z jeskyně proti rozbouřené vodě by byl ale zcela nemožný. Byla zorganizována záchranná akce za účasti desítek členů HZS, speleozáchranky a našich členů. Odčerpávání přívalových vod, spolu s jejich částečným odvedením do vypuštěného rybníka nad Holštejnem, bylo načasováno na předpokládaný termín výstupu jeskyňářů z JPS na povrch. Vše klaplo téměř na minutu. Zachránění se nestačili divit.

V popředí současného zájmu je najít předpokládané propojení mezi Novou Rasovnou (JPS) a jeskyní **Lipovecká ventarola**, ležící v Lipoveckém žlebu. Podle mapy a zaměření radiomajákem je to „jen kousek“, pár desítek metrů. Jeskyně byla objevena v roce 1968. Tři dómovitě prostory nad sebou, oddělené závaly, sahají do celkové hloubky 50 m. Nádherná krápníková výzdoba, která začala častými exkurzemi ztrácet na své původní sněhobílé krásy. Proto byl v roce 1980 vstup do jeskyně uměle zavalen. S novými poznatky v Nové Rasovně jsme dostali povolení Lipoveckou ventarolu znovu otevřít a zahájit zde výzkum. Do díla jsme se pustili na sklonku roku 2015. Jeskyně je znovu otevřena, vstup je zabezpečen výdřevou a ocelovou uzamykatelnou mříží.

Dárek k „padesátinám“

Sluší se jubilanty něčím obdarovat. Jaký dárek jeskynářům? Nějakou novou jeskyni. Příroda se to nějak dověděla a v **jeskyni Lipovecká ventarola** nám dovolila proniknout koncem roku 2015 do velkolepé nové prostory, nazvané **Netopýří dóm**. Na poměry Moravského krasu úctyhodný objev.

Z prostoru Meandrového dómu bylo závalem proniknuto do stropu mohutné chodby dómovitého charakteru o délce cca 35 m, šířce 5 až 6 m a výšce 6 až 8 m.

Foto 1 Černý závrt, chvíle odpočinku (Foto J. Fatka)

Foto 2 Den otevřených dveří v Holštejské j. (Foto J. Fatka)

Počáteční směr na SZ se v polovině délky stáčí téměř pravouhle do směru SV. Stěny jsou modelovány zahlubující se říční erozí. V ohbí chodby je šikmý komín sv. směru se strmou chodbičkou o délce cca 10 m. Pod komínem, ve stejném směru, je mírně se svažující plazivka, na kterou navazují strmě se svažující puklinové chodby, dnes nadějně speleologické pracoviště. Zadní část Netopýřího domu je rozšířena na cca 14 m. Strop je zde poset řadou tenkých brček a na balvanitém svahu je nádherná sintrová výzdoba a řada tenkých, okolo 1 m vysokých stalagmitů. Objevem jsme se pochlubili na Speleofóru 2017.

Deset let po objevu Holštejské jeskyně se intenzivně bádá v **závrtnu č. 68**. Je to jeden z nejvýraznějších závrtnů na Holštejně, ležící pod vchodem do Holštejské jeskyně. Bezmála 50 m hluboká, pažená šachta v suti vyústila v roce 1978 do **Jeskyně pod závrtem 68**, zvané „Osmašedesátka“. Dómovité prostory spojené chodbou s aktivním tokem v délce 300 m mají barvením prokázanou souvislost s Přítokovou chodbou Staré Amatérky. Po dlouhé době a na dlouhou dobu největší objev na Holštejně. Objevný vchod – šachta, už neexistuje. Do systému se ale dá spustit 90 m hlubokým komínem, jedním ze závrtnů na Holštejské plošině. Otvírka tohoto **závrtnu s číslem 68** je spjata s příběhem známým mezi členy jako „kočkodani v závrtnu“. Pozoruhodné červené pozadí opice kočkodana je jen slabým odvarem toho, co dokázal na zadnicích našich

dvou členů vykouzlit zbytek zreagovaného Cevamitu rozpuštěného ve vodě, do kterého se hoši posadili a bádali. Ne na dlouho. Za chvíli se s řevem a kouřícími zadky vyřítili ze závrtu a začali ze sebe škubat overaly a spodní prádlo. Bohužel, jeden z nich i s kůží, a tak skončil na popáleninovém centru v brněnské nemocnici. Po této zkušenosti jsme vždy po použití Cevamitu pracoviště důkladně propláchli vodou.

„Přes kopec“ směrem ke Sloupu leží starý lom a vápenka Na Bradinkách. V lomu je vchod do **Šošůvské propasti**. Mnoho tvrdé práce zde bylo vykonáno, leč bez výrazného úspěchu. V létě je v lomu ukrutně horko, práce na povrchu a na slunci vysušuje. Poslední zbytky tekutin dávno vypity. I vyrazila naše děvčata do nedaleké hospody v Šošůvce pro točené pivo. Hostinský jim je načepoval do PET láhví. Ale jak to donést vychlazené? Holky si věděly rady. Sundaly ze sebe trička, namočily je ve vodě, obalily jimi láhve s pivem a už uháněly do lomu... Dnes leží jeskyně na soukromém pozemku jakéhosi tábořiště s ostrahou a stal se z ní sklípek na zeleninu, chlazení potravin a nápojů. Smutný osud.

Stará Amatérka (SAM). Jeskyně, která vždy přitahovala naši skupinu a v níž byl prováděn řadu let intenzivní výzkum. Jednalo se o podrobné zmapování celého systému a prolongaci známých prostor. Na Speleofóru oceněným objevem se stal 100 m vysoký systém Varietních komínů v Přítokové chodbě. Již několik let je vstup do SAM pod kontrolou Správy CHKO MK.

Otvírky závrtů

Vůbec nejobtížnější způsob, jak se dostat do volných krasových prostor. A co jich za historii skupiny bylo. Ať je to již zmíněný závrt č. 68, nebo řada dalších. Například závrt č. 67 U vrby. Kousek od Osmašedesátky směrem k vesnici, na rohu oplocenky polesí. Kopalo se několik let stupňovitě 50 m hluboko, až pod skalní stěnu údolí. Narazili jsme na vodní tok a dál nic. Úzké skalní pukliny, labilní závaly. Transport vytěženého materiálu na povrch nad lidské síly. Ukončení výzkumu, zmapování, závěrečná zpráva a konec. Zасыпání vstupní šachty.

Na poměrně malém území na Holštejnské plošině, vymezené skalními stěnami údolí, lomem Malá dohoda, Propadáním U Trojičky a oblastí Sýčků, je závrtů jak nasetých.

Kopalo se v **Trojičkách**. Velmi zajímavá lokalita protékaná na jaře a za velkých dešťů vodním tokem, voda se barvila a vytekla v Nové Amatérce. Teoretická hloubka na spodní vodu je okolo 100 m. Spodní úrovně „na vodu“ bylo dosaženo v závrtch č. 60, 66, 71. Jediný závrt č. 71 byl vzácnou výjimkou, kdy se po vykopání „pár metrů“ narazilo na volnou, 90 m hlubokou, téměř svislou propast, na dně s aktivním vodním tokem.

Samostatnou kapitolou, která by vydala na obsáhlou publikaci, by mohla být otvírka **závrtu č. 151 „Černý“** v závrtové oblasti Bukovinek. Lokalita byla středem zájmu Holštejnské skupiny již od roku 1968, kdy proběhla první ot-

Foto 3 Holštejská jeskyně – inkubátor, zájem o jeskyně je třeba vzbudit v již raném věku (Foto J. Fatka)

vírka. Snad byla podnětem zmínka v knize Moravský kras od Karla Absolona, snad terénní pozorování. Dřevěné pažení šachet v závrttech nemá dlouhou životnost. Černý závrt nebyl výjimkou. Po letech se šachta zřítla. Přišel rok 1983 a zájem skupiny se znovu obrací k této lokalitě. Práce trvá rok, dosáhlo se původní hloubky třiceti metrů. Tahat ručním rumpálem plný okov kamenů z této hloubky je náramná dřina. Ještě dva, tři metry do nového, mezi mohutnými bloky balvanů propadají kamínky kamsi do hlubiny. Přišla zima a konec. Na jaře jsme se už nevrátili. Šachta po čase opět spadla. V pořadí třetí otvírku zahájila naše skupina v roce 2006. Není nic horšího a nebezpečnějšího než otvírání starých zasutých děl. Velkorysé mohutné pažení vstupní šachty je po deseti metrech vystřídáno pažením pouze jedné s. stěny, zvané Šošůvský zával. Spojením oceli, betonu a dřeva je šachta vystrojena až do hloubky 36 m. Zde byly zastíženy horizontální chodbičky jz. a sv. směru. Na řadu přišly kopáče, Hilti vrtačka, patronky, čerpadlo. „Silami strojů.“ Na transport materiálu vertikálou byl sestrojen elektromotorový vrátek s kolejnicovým vedením okovu. V jz. sektoru extrémně úzká plazivka ústí po cca 25 m v propáستce 10 m hluboké, s balvanitým dnem a průvanem. Zajímavější se jevil sv. sektor. Po vytěžení sedimentů, odčerpání vody a rozšíření úzkých meandrů se podařilo při letním soustředění

2014 vniknout pod mohutný, 21 m vysoký komín, ve spodní části o průměru cca 3,5 m. Objevný meandr pokračuje v sv. směru dál, v celkové délce 76 m a končí neprůleznou, vysokou meandrující chodbou směřující pod mohutnou závrtovou skupinu Bukovinky. Po roční přestávce se do závrtu vracíme a zahajujeme speleoalpinistický průzkum v Černém komínu. V horní části se komín rozděluje na dva samostatné, do dnes známé výšky 35 m.

Speleologická základna nebo jen základna, bouda, chata, vedle ní stavba zvaná „traktorárna“ a v ní skutečný traktor Zetor Super 50, neocenitelný pomocník v dopravě materiálu a lidí na vzdálenější i blízké lokality. K traktoru koleska a další nezbytné vybavení a technika. Je zde i maringotka a obytná buňka. V cípu soutoku Bílé vody a potoka Besčák ohniště a přístřešek. To vše na velkém pozemku u vody a lesa, na konci obce. Opravdu slušné zázemí. Přes plaňkový plot se díváme k naší bývalé základně, k našim dnešním sousedům, Moravskému speleologickému klubu (MSK). Dnes idylka. Bohužel, nebylo tomu tak vždy.

Historie naší skupiny je spjata se jménem Jiří Moučka. Zakladatel a dlouholetý předseda Holštejnské skupiny od roku 1966 do roku 1990. Člověk, který celý svůj život zasvětil jeskyním, mnohými lidmi obdivovaný, mnohými zatracovaný. Život ve skupině pod jeho velením nebyl lehký, vyžadoval tvrdou práci

Foto 4 Na jednom z pochodů Moravským krasem (Foto J. Fatka)

a neměl rád oponenty svých názorů a badacích vizí, za kterými si pevně stál. Krizí ve skupině bylo víc. Poslední z nich, na přelomu devadesátých let, vyvrcholila odchodem Jiřího Moučky ze skupiny a současně z řad ČSS. Pro nás to bylo, bohužel, spojeno i s vyhnáním ze speleologické chaty, jejímž „papírovým“ majitelem Jiří Moučka byl. Nastalo bouřlivé období, střet našich speleologických zájmů s jediným osobním cílem Jiřího Moučky, z Holštejna nás vyhnat. Vzájemný boj byl veden všemi legálními prostředky. Šlo nám o přežití. Byli jsme však v nevýhodě. Jiří Moučka byl zvolen do zastupitelstva obce Holštejn a později se stal jeho starostou. Shromáždil okolo sebe zájemce o kras a založil speleologickou skupinu při Osvětové besedě obce Holštejn, později Moravský speleologický klub. Ztráceli jsme jednu lokalitu za druhou, neměli jsme základnu, spávali jsme v maringotce a kůlně. Náš záměr, postavit novou základnu, byl ze strany Jiřího Moučky stále napadán a mařen. Zoufalá situace nás stmelila jako nikdy doposud. Stálo nás mnoho úsilí prosadit na úradech navrácení alespoň těch nejceněnějších speleologických lokalit a hlavně, zbudovat základnu. Vzájemná nevraživost mezi námi a MSK trvala až do roku 2002, kdy Jiří Moučka na Velikonoce náhle umírá. Napětí mezi oběma speleologickými skupinami se pozvolna uvolňuje. Dnes se již zdravíme, mluvíme spolu, vyměňujeme si poznatky o jeskyních, půjčujeme si klíče od jeskyní a chodíme na exkurze. Čas postupně hojí staré rány.

Za poznáním do světa

Součástí jeskyňářského života jsou i poznávací a výzkumné expedice do jiných krasových oblastí. Za uplynulých 50 let jich byla pěkná řádka. Poprvé to prý bylo Slovensko, Drienovská vyvěračka. Tenkrát, v roce 1966, to ještě zahraničí nebylo. Za komunismu se tradičními staly výjezdy na týdenní jeskyňářská setkání v německém Rübelandu. Sem se jezdilo téměř pravidelně až do revoluce 1989. A hodně se fotilo. Tisíce diapozitivů s „rübelandskou tematikou“ jsou uloženy v našem archívu. Poslední roky, jak stárneme, jezdíme spíš exkurzně. Například po mnoho let již pravidelně na jaře do kolébky karsologie, do Slovinska. A také do Slovenského krasu. Navázali jsme kontakt s místními jeskyňáři a uskutečnili řadu exkurzí do slovenských i maďarských jeskyní a propastí.

Pěšky z Brna do Holštejna

Každoroční tradicí se staly naše prvomájové pochody Moravským krasem. Celodenní výlet z Brna do Holštejna, zpestřený zastávkami ve známých restauracích. Ve Křtinách U Farlíků, v Rudici na Tumperku, ve Vilémovicích U netopýra, v Ostrově u Němců a v Holštejně Pod hradem. Za ta léta, od prvního pochodu 1. 5. 1980 do letošního roku, se po cestě událo mnohé, na co se stále vzpomíná a co utvářelo tradici celé pouti a jejích významných míst. Nejen hospody, ale i svaté obrázky na rozcestích, psí dráhy za Ochozí, starý lom Na technice,

Kulatý dub, Křtinský chrám, Klostermannova studánka, jezírko U Antoníčka, Harbechy, i „forhaus“ jednoho domu ve Vilémovicích, to vše je zapsáno nějakým příběhem v našich duších. Všude (tedy až na ten forhaus) nás mají rádi a vítají nás otevřenou náručí a dary. Do doby, než namontovali ve Křtinském chrámu bezpečnostní kamery, jsme i zde byli často obdarováni sakrálními předměty. Takové dary jsme si pochopitelně nemohli ponechat, a tak jsme uvítali aktivitu jednoho z našich členů, který je po pochodu vracel zpět do Křtin. Jde se za každého počasí. Pamatujeme ukrutná horka, stejně jako zimu a sníh nebo radioaktivní spad z Černobyli. Nic nás neodradí. Těch pochodů již bylo čtyřicet osm.

Závěr

Naše zájmové území je spojeno s PR Bílá voda, která obepíná vesnici Holštejn ze západní a jižní strany. Snažíme se v rezervaci chovat v souladu s danými pravidly a předpisy. Upravili jsme vstup do Holštejské jeskyně, zlikvidovali starou pracovní boudu u jeskyně a opuštěnou lesáckou chatu nad jeskyní. Průběžně sbíráme odpadky (někdy opravdu rozměrné, jako naposledy automatickou pračku) po neukázněných návštěvnicích.

Se znepokojením pozorujeme negativní vliv expanze lidí, nerespektujících pravidla PR, do přírody. Skálolazci, turisté, cyklisté, motoristé. Trpí skály, rostliny, ptáci i zvěř. Protestovali jsme proti vybudování lanového centra v jeskyni Lidomorně. Projekt, ač byl realizován, neměl dlouhého trvání a dnes rozhodnutím Správy CHKO MK je veškeré zařízení demontováno a jeskyně uvedena do původního stavu.

Dne 21. 8. 2016 jsme oslavili 50. výročí objevu Holštejské jeskyně a s ním spojené založení Holštejské skupiny. Při té příležitosti jsme uspořádali Den otevřených dveří v Holštejské jeskyni a provedli téměř 200 návštěvníků. Mezi nimi byli i jedni z objevitelů, Igor Audy a Václav Kacetl. Na první výkopové práce zase zavzpomínala tehdy sedmnáctiletá děvčata, Saša Glozarová a Jarka Kacetlová. Velký zájem o prohlídku jeskyně projeví i místní občané a řada jeskyňářů z blízkých i vzdálených skupin.

Dopsal jsem, zvedám hlavu a zrak mě zalétl na obraz holštejské skály Lidomorny, visící přede mnou na stěně. V duchu děkuji mistru malíři, že ji namaloval i s jejím okolím tak, jak asi vypadala před padesáti lety.

Literatura:

- Absolon K. (1912): *Průvodce Moravským krasem*. – Vydavatelství Barvič a Novotný: 1–210. Brno.
- Moučka J., Fatka J. (1986): *20 let činnosti ZO ČSS 6-15 Holštejská*. – Vlastním nákladem ZO ČSS 6-15: 1–28. Brno.
- Technik A. (1974): *Mlýn na ponorné řece*. – Československý spisovatel: 1–204. Praha.
- Zatloukal R. (ed.) a kol. autorů (1996): *Speleologie na Holštejsku*. – Knihovna ČSS, svazek 28: 1–45. Brno.

Pseudokras a historické podzemí

Přízrak Alžběta aneb jedna nevyřešená mapová záhada

Strašidelně strašný silvestrovský příběh nejen pro montanisty

Michal Mayk Kolčava

Upozornění:

Příběh je dobré číst v klidu, pomalu, bez stresu a nejlépe někde hluboko v podzemí... Tam je také vhodné ho po přečtení raději zanechat a hlavně ho zcela vypustit z paměti. Jména osob a míst jsou smyšlená a jakákoliv podobnost je čistě náhodná... Pochybnosti o realitě příběhu jsou zcela na místě.

Bylo – nebylo v dobách, kdy se mapy ještě kreslily ručně a dopisy byly většinou papírové a chodily poštou...

* * * * *

Předesílám, že následující věc je dosti podivná až choulostivá. No, ale stávají se různé věci...

Můj pradávny kámoš se kdysi přestěhoval do malé horské osady kdesi na pokraji civilizace a dlouhá léta o sobě nedal vědět, však to znáte. Vše se změnilo zhruba před dvěma měsíci, kdy se mi ve schránce objevil dopis. Asi je to zákon, že ti, kteří hledali útočiště co nejdále ode všech, později tak jako tak stejně navazují staré známosti.

„Ahoj, zdravím Tě ze zasněžených kopců... ..Nebudeš tomu věřit, ale dělal jsem pořádek na půdě. Ve skříni s Jiráskem jsem našel starý důlní mapy jakýhosi todberského revíru. Nikdy jsem o takový lokalitě neslyšel a byl bych Ti vděčnej, kdybys o tom zjistil nějaký informace, tady nikdo nic neví, samí přistěhovalci. Vím že pomůžeš, je to důležitý. Vladan.“

No a někdo se ozývá, jen když něco potřebuje. To asi taky znáte...

Udělal jsem drobnou informační „sondáž“ v archivu, ale bez jakéhokoliv pozitivního výsledku. Ani v celkem solidní knize, jakou jsou „Rudní ložiska – průzkum a těžba“, heslo „**Todberg**“ neexistuje. Pustil jsem to nakonec z hlavy a na Vladanovu prosbu zapomněl. Brzy se však objevil další dopis, ale to už šla veškerá legrace stranou – jeho obsah mě velmi zarazil...

„Příteli, opět se Ti ozývám. Dějou se divný věci a nevím, co si o tom mám myslet. Ty starý mapy jsem se pokusil překreslit tuší na pauzák. Za jeden večer jsem zvládnul první tři patra a zbytek nechal na další dny. Jo, jenže ráno tam část kresby nebyla, přestože jsem jí určitě nakreslil! Sednul jsem teda ke stolu a chybějící flek doplnil a k tomu ještě zbyly čtyři patra. Klížily se mi oči, ale dílo vypadalo celkem pěkně. Měl jsem z toho velikou radost.

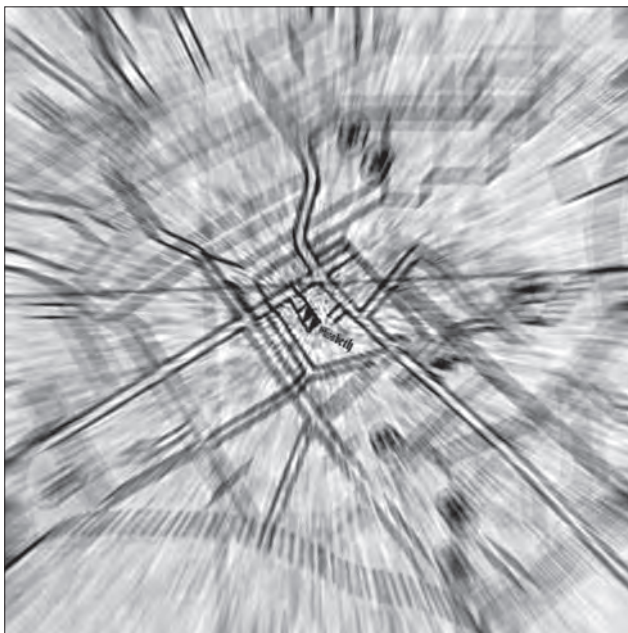
O den pozděj jsem mrknul na plán a zamrazilo mě. Na stejným místě chyběly tytéž čáry – stejně jako předtím. Do detailu přesně ten samej flek!! Napadlo mě, že by papír moh bejt nějak umaštěnej. Natáh jsem teda novej pauzák a začal vše nanovo. Práce mi šla o mnoho rychlejc než předtím, ale další den bylo to stejný místo zase prázdný! Říkám to kámošům v hospodě a ty mě poslali do blázince. Dělej ze mě cvoka, pacholci. Možná jsem se ale opravdu zbláznil. Mezi svátky přijedu. Vladan.“

Byl jsem nedočkavý a stále jsem vymýšlel všelijaké teorie, často i místo spánku. K žádnému smysluplnému vysvětlení jsem však nebyl schopen dospět. Jak může kresba mizet z papíru jen tak z ničeho nic? Že by se Vladan opravdu zbláznil? V pátek odpoledne jsem s napětím očekával jeho příjezd a v myšlenkách spřádal další postup. No, snad ho přesvědčím.

* * * * *

Bachratá postava mého kámoše se objevila v mlhavém šeru na náměstí. Díky širokému černému klobouku byla jeho tvář téměř zakryta a vykasaným límcem dlouhého kabátce vytvářela jeho silueta agentský dojem. Pod paží svíral velkou roli map pečlivě zabalenou do novin a igelitu. Zašli jsme rovnou do našeho kanclu, kde chci uskutečnit nový kreslicí pokus. Všechny rýsovací pomůcky jsou již nachystány a čekají na svoji důležitou úlohu. Vladan s pokusem souhlasí.

Místnost je docela rozlehlá. Je tu několik kompů, skříní, stará kopírka a dva dlouhé stoly. Pauzák zdvořile doléhá na starou vyšisovanou důlní mapu, která je na pokraji rozpadu. Letité pérové tahy tmavým inkoustem na ztuhlém křehnoucím papíru už často zanikají v zahnědlých skvrnách, sem tam zeje menší díra. Svižně a nijak kvalitně počínám reprodukcí inkriminovaného místa. Za chvíli je hotovo a teď budeme sledovat, co se s kresbou stane. Kancelář jsem za tímto účelem předzásobil jídlem a hlavně kafem. Proč? To protože chceme v pozorování setrvat přes celou noc a co nejdéle to půjde.

Jak hodiny pomalu postupují, prvotní nervozita a nadšení pozvolna uvadají. Vladan rozvlekle vypráví svoje životní strasti a radosti, o tom jak mu utekla žena, chcípnul pes a tak podobně. Není divu, že už delší dobu bojuji se spánkem jako se lvem, kafe – nekafe. Unavenýma očima chvíli co chvíli šmíruji omšelý ciferník nástěnných hodin a silou vůle se pokouším ručičky posouvat rychleji kupředu. Ony však na mé snahy vůbec nereagují a škodolibě jdou snad ještě pomaleji. K té nepochopitelné události došlo v druhé polovině noci, přesněji za devět minut půl třetí!

Upřeli jsme pohledy k rýsovací ploše. Starý plán začal lehce světlkovat v zelenavých odstínech barevného spektra. Jakési zelenavé jiskření. Ztlumili jsme osvětlení v místnosti a dál bez dechu poulili oči na tento neobvyklý výjev. Světélkovaly i zbylé mapy ležící na skříňce vedle umyvadla. Jev trval asi dvacet sekund, když zelenavé světlo začalo ustupovat, kromě našeho problematického fleku, kde naopak značně zesílilo.

O další dvě minuty později už zářil jenom flek se středem v mapové značce, která zobrazuje jámu Elisabeth, neboli *Alžběta*. Hned nato začala zaschlá tuš na pauzáku lehce bublat a nad stolem se vznášel slabý oblak dýmu. Kresba pomalu zužovala své kontury a minutu po půl třetí vše v kruhu o průměru 12,8 cm definitivně zmizelo. Brzy se vytratil i zelenavý svit a vše bylo jako dřív; akorát bez kresby.

Co to je? Jak je to možný? Se špetkou obavy o další existenci planety a sociální jistoty v zemi jsme zamlkle mžourali do tmy. Bylo jasné, že teď spát nepůjdeme. Vladana něco napadlo. Až doposud zůstával pauzák přes noc přispokován k mapě. Zkusíme to nakreslit znovu a originál od kopie oddělíme. Možná, že když přerušíme kontakt pauzáku se zářící energií, kresba by mohla zůstat neporušená. Tak jsme udělali. V rámci experimentu jsme ještě pořídili kopii na starém kopírovacím stroji a na závěr mapu naskenovali do kompu a vytiskli. Od tohoto okamžiku jsme se v hlídkování střídali. Další aktivita se objevila opět ve stejný čas ve 2:21 o den později. Čtyřiadvacetihodinový cyklus hovoří o pravděpodobné souvislosti jevu s rotací Země.

Časový údaj 2:26 byl chvílí pro zježení vlasů. Černé linie se totiž počaly vyparovat stejně jako kdykoliv předtím. Totéž se dělo s kopiemi z tiskárny i z kopírky. Ve 2.31 už byly všechny tři papíry bez *Alžběty*. Diskutujeme a Vladan si zapaluje cigáro. Od této chvíle se celá místnost stává popelníkem. Další nečekaný jev nastal ve 2:57, to je 36 minut od začátku aktivity. Málem se nám kousla pumpa – jak se říkává, když něco někoho nečekaně a velmi intenzivně překvapí. V tomto případě to byla ostrá rána, která projela budovou a můj stolní komp byl rozmetán po celé místnosti. Držel jsem se za hlavu. Co je to za sílu, která jiskřivě svítí viditelným světlem a dělá z počítače ohořelé smetiště? Proč to likviduje veškeré záznamy o dole kromě těch starých map? Kde vlastně leží ložisko **Todberg**? A jak se tam dostat? Snad by mohl poradit starý, věčně navátý Bulva. Ten ví, kde lze takové údaje vyhrabat...

A Bulva nějaké informace opravdu vyhrabal... **Todberg** býval hornickou osadou v dnešním vojenském prostoru Borová a na svazích Holého vrchu se dobývala od 18. století kobaltová ruda. Později byly všechny budovy i osada srovnány se zemí a název dávno zanikl. Týden na to podnikáme cestu do hor...

* * * * *

Sněhobílé stráně svítí ledovými krystalky, to jak na ně dorážejí sluneční paprsky. Dlouhá bílá stopa zůstává za našimi běžkami. Sníh má ideální konzistenci, což se odráží v rychlosti a kvalitě našeho postupu. Todborské, dnes Jelení údolí je plné houštin a Holý vrch je holý jenom v názvu. Už pěkných pár hodin jsme nespátřili ani živáčka. Odpoledne se nám daří najít staré haldy a rozlišit místa všech tří těžních šachet *Eleonora*, *Kryštof* a *Alžběta*. Nacházíme i zasuté ústí odvodňovací dědičné štolý *Kilián*. Asi by se tu dalo prokopat do podzemí. Jak Bulva zjistil, bývala tu nedaleko i uranová jáma *Rozbřesk*, kterou byl starý kobaltový revír nafárán v 50. letech 20. století. Její stopy však komunisti po uzavírce dobře zahladili. Pomalu je čas bivaku, začíná mohutně sněžit. Vystavěli jsme neforemné iglú a pak usnuli hlubokým spánkem.

Ve čtvrt na tři mě vystřelil ze spacáku zvuk budíku, div že jsem neprorazil sněhovou stropnici. Bude v terénu vidět nějaký zelenavý přisvit? Vyhrabali jsme se tedy vchodem našeho studeného příbytku ven do téměř sibiřského počasí.

Promrzlý les vlézá pod péřovky a sníh křupe pod nohama. Je opravdu mrazivo, nejlépe by bylo zalézt někam ke kamnům. Plahočíme se křížem krážem lesem a nacházíme jen místo bývalé jámy *Kryštof*, ostatní šachty se asi někam ztratily nebo co. K našemu zklamání se také žádné zelené jiskření nekoná. Možná je to dobře...

* * * * *

Ráno pokračujeme v průzkumu okolí a ten je záhy korunován úspěchem. V houštině nalézáme vyfuněný „mastný“ flek, to jak vanoucí teplý vzduch vytahuje sněhovou vrstvu na panelech bývalé uranové jámy *Rozbřesk*. Odhrabujeme tedy zbytek neroztáté sněhové masy z jednoho panelu, který se následně snažíme odsunout silnou větví trochu do strany, tak aby se vzniklou „rozšklebeninou“ dalo prosápat dovnitř. Uff!!

Cesta do hlubiny rudného podzemí je volná, huráá!

Slaňuji první, protože Vladanovi se moc nechce. Nedivím se, dlouho nikam nelezl. Velký kruhový průměr betonové jámy dává hlubině nádech velkoleposti. Tenké devítkové lano sviští mojí slaňovací „stopkou“ až k uzlu. Vyvazuji další lano, které mi tak akorát stačí, abych se v hloubce 120 metrů vyhoupl na náraziště jakéhosi patra. Konečně! Jsem rád, že tu patro je, protože při takové délce se z lana stává docela slušná „žvejkačka“, což ve mně vyvolává směsici ošklivých pocitů. Brzy je tu i Vladan a kopie mapy s problematickým prázdným flekem. Můžeme se vydat na průzkum. Hlavně si musíme dát pořádný pozor, neboť opuštěné doly skrývají mnohá úskalí a pasti...

„Hele, támhle je nějaká tabule...!“

Podle trochu oprýskaného smaltovaného textu z 50. let jsme na čtvrtém patře tehdy nové uranové jámy, která pokračuje až na patro šestnácté do hloubky

750 metrů. Nacházíme pohozenou část průvodnice, která kdysi definovala polohu dráhy klecí.

„Vrzni to dolu,“ podporuje moji myšlenku Vladan.

Počítáme vteřiny. Zhruba po sto dvaceti metrech se předmět se silným zvukovým efektem tříští o vodní hladinu, která je celkem bez řečí v úrovni odvodňovací štoly *Kilián*. První tři patra tu chybí a z toho vyplývá, že číslování na *Rozbřesku* je řešeno podle starých kobaltových dolů, kam se potřebujeme dostat. Je to však možné na našem čtvrtém patře? Nezbývá než doufat, že se nám to podaří. Víc lana stejně nemáme...

Naše nížky – staré elektrické hornické svítilny – zřetelně osvětlují štolu před námi. Díky za to, protože počva chodby je znenadání přerušena svislou dobývkou. Vhazujeme kámen a hlubina vyvolává lehké stažení žaludku. Tudy to dál nepůjde, musíme se vrátit a zkusit jinou z chodeb. Po další hodině se nebezpečným dobývkovým pásmem dostáváme konečně ke starým ležňákům, neboli žebříkům doprovázejícím dopravní oddíl jámy. Na můj vkus jsou dost prohnilé...

Podle špatně čitelného nápisu „Christoph“ vytesaného kdysi kýmisi do stěny máme jistotu, že je to šachta *Kryštof* a je jediná, která na tomto patře je. Celé jsme ho prochodili a abychom se dostali k *Alžbětě*, budeme muset na jiné patro. Lezeme proto vzhůru na třetí, neboť dolů padá věčný déšť způsobený vypsádním čtvrtého obzoru k této jámě. Žebříky zlověstně vržou, některá příčka občas praskne. Jsme na třetím a míříme směrem k sektoru nočních anomálií, jak jsme jevu začali říkat. Zrychlujeme krok a blížíme se k jámě *Eleonora*. Máme ji – tím jsme stanuli na hranici diskutované zóny, onoho prokletě prázdného místa na mapě. Vstupujeme dovnitř...

Pět minut chůze od *Eleonory* je za námi a měli bychom tedy být v „epicen-

tru“ anomálie, ale šachta *Alžběta* nikde. Je tu jen pár chodeb a nikde nic, co by bylo něčím neobyčejné. Na jednu stranu jsme trochu zklamáni, ale na stranu druhou je to asi dobře. Vracíme se k *Eleonoře*. Všimli jsme si, že je také vystrojena žebříky. Polezeme nyní dolů a detailně propátráme důl od pátého po sedmé odvodňovací patro a to by bylo, abychom nenašli aspoň starou karbidku, když už nic jiného.

Z absence *Alžběty* i na ostatních patrech usuzujeme, že nebyla doražena na úroveň *Kiliána*, ale maximálně na druhé patro. I mapy můžou „kecat“. Všechny chodby v zóně anomálie, a to ve všech patrech dolu, se snažíme zapamatovat, abychom to pak mohli zkonzultovat s mapovým originálem, který je prozatím uschován v Bulvově domácím archivu. Jsme opět na třetím patře. Unaveni usedáme na hromadu sutí.

„*Nic tu není!*“ rezignuji, avšak Vladan je naopak celkem rozrušen.

„*No, právě! Ani dobývky a ani některý štoly, co na plánu jsou... o Alžbětě nemluvě...*“

„*Jestli tu je někde něco divného, musí to být nad námi, spodek jsme už přece prolezli,*“ ubezpečuji starého kámoše a ukazuji prstem vzhůru do masy tmavé skály nad hlavou. Škoda jen, že na první a druhé patro žebříky nevedou ani v jedné jámě. Zkoušíme proto vylézt nahoru řítivými rudnými dobývkami, ale všechny jsou ukončeny v závalech nebo naopak v bezedných trhlinách. Je to tu fakt dost o hubu. Bude to chtít otevřít *Alžbětu* z povrchu, ale to až někdy příště, třeba v létě...

Průzkum pro tento víkend končí, je čas pro návrat. Takže *Kryštofem* o patro níž a hajdy domů. Jenže asi to tak být nemá...

* * * * *

„*Kde je lano!?! Rozbřesk* je holý jako vrch, v jehož hlubinách se nacházíme a zůstat tu rozhodně nechceme. Nemůžeme se z toho nějak vzpamatovat.

„*Někdo tu byl, tady dole, vždyť lano musel odvázat z týchle koleje!*“ křičím.

Tohle je první a možná i poslední průšvih naší akce! Vladan vytřeštil oči:

„*Kudy půjdem ven!?! Nikdo o nás neví... kromě Bulvy... je ten opilec ale schopnej nás tu najít?*“

Osm hodin v podzemí, nifky za chvíli zkolabují a možná nejen ony. Z úsporných důvodů svítíme vždy jen na jednu a slézáme *Kryštofem* opět dolů na sedmé patro s myšlenkou prohrabat se ven štolou *Kilián*. To je naše jediná možná záchrana. Určitě to půjde, věříme tomu. Jenže...

Proč *Kryštof* končí na hladině vody, aniž by prošel sedmým patrem, nevíme, ale znamená to pro nás návrat o 40 metrů výše na šesté patro. Nezbyvá než projít na naši známou *Eleonoru* a zkusit to tam. Je 23 hodin a naše kroky duní chodbou šestého patra, když tu náhle před námi mizí hluboká kaluž vody. Je to jasné – dno, po kterém jdeme, není pevná skála, ale udusaná rubanina ležící na

povalech ve stropě nějaké dobývkové komory, a jak se celá nahníla stavba pohupuje do rytmu našich kroků, vznikají drobné škvírky, kterými voda odtéká pryč z chodby dolů do komory. Pak skřípot a praskot a obrovské dunění kdesi pod nohama mění naši chůzi ve sprint. Srdce máme kdesi v krku. Za našimi zády se propadlo dno chodby kamsi do neznáma...

Jsme na *Eleonoře*.

„*Myslím, že teď mapy sedí celkem přesně,*“ pochvaluje si udýchaný kamarád, který se mapovou problematikou zabývá již odmala. Něco tu však nehraje a netroufáme si o tom mluvit nahlas, jen na sebe bezradně civíme. Žebříky, po kterých jsme před dvěma hodinami prokazatelně lezli dolů a pak nahoru, tu totiž nejsou!

Do háje! Máme ještě vůbec šanci? Kdo nám vzal lano a teď i žebříky? A proč to udělal? Vladan narychlo načrtl situaci šestého a sedmého patra nalezeným hřebem do bláta a pak raději tužkou do mapy. Docházíme k jasnému závěru. Jestliže *Kryštof* už nevede na sedmé, *Eleonora* už nemá ležňáky a *Alžběta* tu vůbec není, zbývá jediná možnost, jak se dostat do *Kiliánovy štoly*, a tou je slezení po výstroji uranové jámy *Rozbřesk*. Bude to dost o sebezapření, ale je to jediná možná záchrana...

Rychlou chůzí vyrážíme kupředu a štoly nás vedou přesně podle Vladanovy paměti až do okamžiku, kdy se nám do cesty zašklebila nějaká šachta, která tu jaksi být nemá.

„*Ehm, co to tu dělá?*“

Promýšlíme, kde jsme udělali chybu a já říkám Vladanovi, ať teď svítí chvíli on, že už mi to celkem blije, a jak tak zkoumám odrazy svého mžourajícího světla od stěny, tak jsem si toho všiml.

„*Koukni na tohle, Vladane!*“

Rozum zůstává stát a studený pot teče po zádech jako horský potůček, to jak na stěně vidíme vytesané „*Elisabeth 1894*“.

„*Vždyť Alžběta sem není doražená!*“

„*Jak vidíš, je!*“

„*To nemůže bejt reálný!!!*“

Vladan se jde podívat zpět k jámě *Eleonora*, ale záhy se vrací s tím, že štola, kterou jsme před pár okamžiky přišli, nikam nevede, a že končí čelbou.

„*Je to tu náký hodně zmatený!*“

„*Hele, jdem radši dál, dokud to jde.*“

Na *Rozbřesk* narážíme dříve, než jsme čekali. V šachtě opět visí lano, stejně jako předtím, stejně přivázané ke kolejnici. Jsme zachráněni! Lano je naší nádhernou cestou ven, kde fouká vítr, vlají větve stromů a svítí slunce do všech zákoutí. Je to naše lano, které jsme tu někdy ve dvě hodiny odpoledne přivázali. Dotýkáme se ho prsty, taháme za něj. Je tu doopravdy. Rychle ven, než se na tom něco změní!

První jde Vladan. Připíná se blokanty na lano a opatrně se zhupuje do šachty. Zrak mi mezi tím klouže po stěně ke smaltované tabuli.

„Nééé!!!!!!“ křičím, ale Vladan už visí nad temnou hlubinou a vteřinu nato se s výkřikem řítí dolů...

Lano kdesi nahoře povolilo... Jsem přimrazen k zemi a s kolejnicí tvořím jednotný celek. Poslouchám. Vladanovo tělo nedopadlo do vody jako předtím ten kus průvodnice. Dopadlo vůbec někam!?! Na tabuli na stěně náraziště je strohý a nepochopitelný nápis: „12. patro“!

Zůstal jsem sám se skomírající nifkou a zapalovačem. Hodinky ukazují půl druhé v noci a podle údaje na tabuli sedím 270 metrů pod hladinou vody, což je pěkný nesmysl. Všechno je tu z neznámých důvodů velmi proměnné. Jak to zastavit? Jde to vůbec, nebo ne? Co vůbec v němčině znamená slovo „tod“ a proč ten berg tak někdo pojmenoval?

Za hodinu bude probíhat na mapách světélkování. Mám strach z anomálie, která tu možná proběhne. Zůstala mi také mapa s Vladanovými doplňky. Zkusím znova najít *Alžbětu*, musí tu někde být.

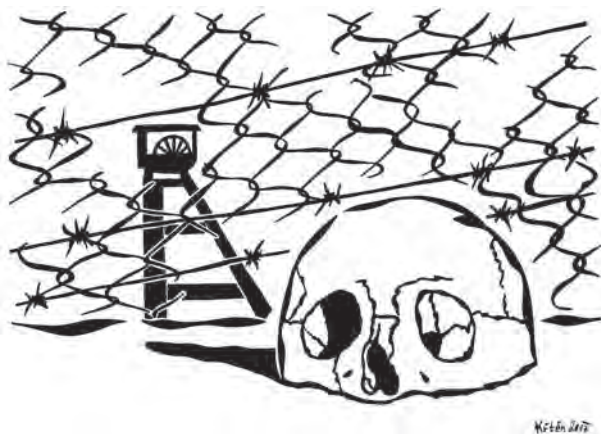
„Alžběto! Vylez!! Nebojím se!!!“ Nic.

Štola vede v zákonitosti reality a plánku. Je možné, že se mi to zdálo a Vladan tu se mnou vůbec nebyl. Blbost! Přicházím k jámě a je to *Alžběta*. Vidím jedinou možnost. Něco chce, abych se odtud nedostal. V tom případě tu zůstanu, schválně co se stane. Už jsou dvě hodiny ráno a asi strachem začínám blouznit. Koukám do stropu na nárazišti z 19. století. Vede po něm rudní žíla barvy temné jako asfalt. Jsem v pomalém přerodu strachu v apatii. Slyším kolem sebe jen věčné ticho – ne spíš je to šumění – nebo dunění? Jo, je to dunění. Je to tady? Anomálie? Zakrývám si uši. Je to hrozně silnej zvuk.

„Nééé!!!!!!“

Už ani nepotřebuji světlo, žíla se rozsvěcí jasně zelenou září. Je mi špatně, celým tělem mi projíždí brnivý pocit a stále více a více. Velmi intenzivní! Najednou nějak necítím nohy. Je právě za devět minut půl třetí a žíla svítí jako lampion. Musím přečkat ještě deset minut, pak se anomálie překlene přes kulminační bod a vše bude zase normální. Doufám! Další novinkou jsou mohutné otřesy. Prostory zaplavuje zelenavá zářící mlha. Přijdou už konečně ti permónici, jak o nich furt mluví Bulva? Světlo začíná mrkat, snad brzy bude po všem. Je mi zle, bliju potupně jako Alík a moje zvrátky jsou taky zelený a svítící...

Zima mě přinutila otevřít oči. Kolem je tma. Vstávám, vše je v pohodě, žiju a mám hroznou žízeň. Mapa dokreslená Vladanem, kterou jsem celou dobu žmoulal v ruce, má obvyklý prázdný flek kolem jámy *Alžběta*. Přečkal jsem to. Žíla zhasla a teď už není vůbec patrná a světe div se, v *Alžbětě* jsou najednou ležňáky. To se hodí, rychle pryč! Beru jeden žebřík za druhým. Za zlomek času jsem na sedmém patře a pádím štolou *Kilián*, která je teď přímo přede mnou. Hodinky, které přes všechny události stále jdou, ukazují osm minut po půl třetí.

Netušil jsem, že v tomto nočním čase pro mě někdy bude každá minuta tolik vzácná...

Vzpomínám na explozi disku mého kompu před týdnem v kanclu, na kterém byla uložena důlní mapa. Bylo to ve 2:57. To je za devatenáct minut! Co se stane tady, to nevím...

K vyústění štoly na den zbývá asi 350 metrů. Ven se třeba nějak prohrabu a už nikdy nechci žádnéj důl ani vidět. Po pás ve vodě se skomírající nízkou jsem doběhl ke kamenitému závalu v portálu *Kiliánovy štoly*. Na jeho vrcholu leží promrzlé listí a šišky. Povrch je na dosah ruky. A opravdu, stačí uvolnit pár bloků a nedokonalý zásyp se sám hrouťí dovnitř. Ještě rozhrnout hlínu a napaďané větve do zářezu a jsem venku. V hlavě se ozývá píchavá bolest.

Je 2:55 a zmocňuje se mě panická hrůza. Mírně sněží. Bolest hlavy se stupňuje. Kam to až půjde? Před očima se mi míhají obrazy všech chodeb, které jsem dnes navštívil, rozrůstají se a vzájemně napojují. Objevují se další a další a dohromady tvoří obrovské monstrum. Zřetelně cítím plochu, podle které se mi hlava bolestí asi rozskočí na dvě půlky. Je to z ozáření? Nebo proto, že si chodby v prostoru *Alžběty* pamatují!?!

Je mi hrozný vedro a hodinky ukazují 2:56. Dál už na ně nevidím. Už nevidím těžkou noční tmou, ale jen zelenavé obrysy chodeb, výjev kruhové šachty a jakousi nezřetelnou tvář. Pak už cítím jen neskutečný tlak zelené hmoty...

Je 2:57.

* * * * *

Zpráva z místního tisku:

Dne 22. května v odpoledních hodinách byly v Jelením údolí ve vojenském prostoru Borová nalezeny ostatky lidského těla v pokročilém stádiu rozkladu. Podle místního oddělení Policie je pravděpodobnou příčinou smrti zásah dělostřeleckým granátem během vojenského cvičení, které tu probíhalo v prvních lednových dnech, neboť Jelení údolí je dopadovou plochou. Nasvědčuje tomu velmi destruovaný stav nálezu. Jak se mohla osoba, jejíž totožnost je zatím nejasná, neoprávněně ocitnout ve střežené dopadové zóně a zda-li případ nějak souvisí s nedávným pátráním po několika pohřešovaných osobách v našich horách, je předmětem vyšetřování. Jiný nejmenovaný zdroj uvedl, že byly ve vzdálenosti asi 1 km od místa nálezu těla objeveny zbytky výbavy potřebné k bivakování a dva páry běžeckých lyží, vše pravděpodobně leželo několik měsíců pod vrstvou sněhu. Zda-li spolu nálezy nějak souvisí, zůstává nejasné. O dalších skutečnostech a postupu vyšetřování vás budeme informovat.

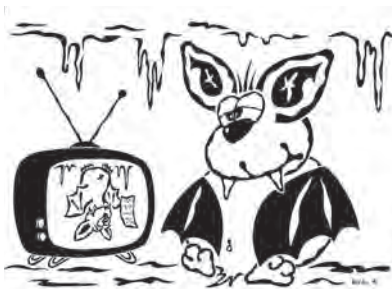
* * * * *

Dodatky:

Ing. Alois Bulva následně po události zemřel na otravu methanolem a jeho materiály byly rodinou věnovány oblastnímu archivu Jaromírov. Pozdější badatelé a nálezci map hájkovického, dříve todberského revíru již žádné problémy se stabilitou jejich reprodukcí neměli a nikdo z nich ani netušil, že by nějaké mohly nastat. Je rovněž možné, že mapy od té doby ani nikdo nereprodukoval, a tak ke zjištění anomálie nemohlo dojít. Dále je rovněž možné, že se mapy Todbergu z Bulvovy pozůstalosti do oblastního archivu v Jaromírově vůbec nedostaly a nikdo netuší, že existují, respektive existovaly.

V nově vydaném titulu „**Těžba uranu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku**“ je o dolu č. 461 Rozbřesk–Hájkovice pouze několik krátkých poznámek: „Těžba uraninitu probíhala na svahu Holého vrchu zejména v letech 1952–59 a zůstávala pod hranicí rentability. Zároveň probíhal průzkum v navazujících opuštěných důlních dílech po těžbě kobaltových rud, který byl pro minimální výskyt uranové mineralizace záhy zastaven. V současnosti nejsou po těžbě uranu v terénu patrné žádné stopy a hlavní svislé dílo vedoucí na 16. patro bylo krátce po roce 1959 zakonzervováno zásypem, k čemuž bylo využito demolice bývalého areálu skláren v Borové, proslulých výrobky z barveného skla kobaltovými a uranovými pigmenty.“

Slovo „kobalt“ pochází z německého slova „Kobolt“, což je škodolibý podzemní skřítek, před kterým se prý horníci měli vždy na pozoru. Slovo „tod“ je dle slovníku německo-českého přeložitelné jako „smrt“.

Krátké a jiné zprávy

Světový speleologický kongres u protinožců

Zdeněk Motýčka

17th
International
Congress of
Speleology,
Sydney 2017

Již v roce 2014, když jsem navštívil místo konání budoucího kongresu v Austrálii, jsem nabyt neodbytného dojmu, že to bude průser. Ten pocit se mi po téměř třech letech naplno vrátil ve chvíli, kdy jsme s Pavlem Bosákem vystupovali z taxíku před potemnělým hotýlkem kdesi na zapomenuté periferii největšího australského města Sydney. Po třicetihodinové cestě bych ze sebe ani tak kousek optimismu nevydoloval, těšil jsem se jen na sprchu, postel a slivovici zabalenou v kufru.

Nazítří ráno, dva dny před zahájením kongresu, si nejprve vyřizujeme členství ve zdejším ragbyovém klubu Panthers. Bez toho se totiž do velké části kongresových prostor nebude možné vůbec dostat, jelikož organizátoři zvolili za místo konání 17. mezinárodního speleologického kongresu prostory patřící zmíněnému klubu. No ale nevádí, našich 5 australských dolarů, které jsme za členství zaplatili, je následně bohatě vykompenzované členskými slevami na konzumaci alkoholu v místním baru. Zbytek dne věnujeme obhlídce klubových prostor (kongresové jsou zatím zamčené), výpravě do obchodního centra za účelem nezbytných nákupů, zejména piva a whiskey, přípravě na zítřejší zasedání Byra UIS a vítání se s dalšími dorazivšími účastníky. Společně konstatujeme, že na to, že zde pozítří začíná světový speleologický kongres, nevidíme ani jednu jedinou upoutávku, banner, či byť jen malinkou zmínku. Nic! Utěšujeme se, že je ještě čas a že to organizátoři určitě zítra všechno doženou. Večer se věnujeme veledůležitým kuloárovým diskuzím na téma složení budoucího byra, neboť zde máme naše vlastní želízko v ohni...

Druhý den s Pavlem celý prosedíme na zasedání Byra UIS, kde se zejména

připravuje valná hromada, která se bude nazítří konat, a až večer zjišťujeme, že organizátoři stran označení místa konání nejenže nic nedohnali, ale na můj dotaz stran chybějící propagace kongresu se mi dostalo šokující odpovědi, že v prostorách klubu se nesmí nic vyvěšovat a že to je prostě Austrálie!!! Dalším šokem je informace, že registrace se začne budovat a připravovat ráno v 7 hodin, aby mohla v 9 začít registrovat účastníky! Na Pavlovo upozornění, že je nemožné vše stihnout, se mu dostává sdělení, že jelikož kongres začíná až zítra, tak dnes se zde nesmí nic umísťovat! Na to již nemáme slov a rezignovaně odcházejeme na pivo.

Ráno, v neděli 23. července, v první kongresový den, na Pavlova slova samozřejmě došlo, neboť registrace začala fungovat až o půl jedenácté, tedy již v průběhu zasedání valné hromady Mezinárodní speleologické unie, ale hlavně až po oficiálním zahajovacím ceremoniálu. Inu, Austrálie! Po celodenním jednání VH byla večerní uvítací párty příjemným zpestřením, potkáváme zde desítky známých tváří a konečně se také vidíme s Jirkou a Zuzanou Otavovými, dalšími účastníky z ČR.

V pondělí začíná přednáškový program. Nejprve byly na pořadu vyzvané přednášky věnované představení krasových oblastí Austrálie, jejich jeskyní a speleologie. Poté se již naplno rozběhl program v odborných sekcích. Přednášky probíhaly paralelně v šesti sálech. Doprovodné výstavy, posterová sekce, SpeleMedia, SpeleArt a sportovní soutěže byly umístěny v nedaleké tržnici. Zde jsme zažili další z australských překvapení při zjištění, že sál, určený pro explorační sekci, organizátoři zbudovali v rohu tržnice a oddělili jej od hlučného hlavního prostoru pouze 2 m vysokými zástěnami. Promítací plátno navíc umístili pod ventilační výduchy, což způsobovalo jeho neustálý pohyb, při kterém jsem měl občas pocit nastupující mořské nemoci. Osvětlení haly mířící na zadní stranu plátna a občasné výpadky obrazu pak už byly dovršením nezdařeného pokusu o vybudování promítacího sálu v naprosto nevyhovujícím prostoru městské tržnice. Nicméně přednášky zde prezentované patřily z mého pohledu „praktického speleologa“ k nejzajímavějším. V mezích, převážně v polední přestávce, probíhala zasedání jednotlivých komisí UIS a regionálních uskupení (FEALC, FSE, apod.). Večer byl vyhrazen Francouzské speleologické společnosti a jejímu představení příštího kongresu, plánovaného na rok 2021 v Lyonu. Očekávané francouzské víno se nekonalo, neboť konzumace donesených nápojů je v prostorách klubu zakázána, ale australská alternativa nebyla vůbec špatná. Pavel usilovně kuloárově pracoval a konečně se objevil i poslední český účastník, David Havlíček.

Po čtyřech intenzivních večerech u protinožců na nás s Pavlem dolehla únava spojená s časovým posunem a v úterý tudíž vstáváme až o půl desáté. Úterní program byl dosti podobný pondělnímu, celý den probíhaly ve všech kongresových sálech přednášky a zasedání dalších komisí. Některých komisí se

účastním ze zájmu, některých spíše, abych zjistil, jakou agendou se momentálně zabývají, neboť jak jsem už zmínil, máme vlastní představu o obsazení některých budoucích pozic v Byru UIS.

Středa je tradičně na každém kongresu věnována jednodenním exkurzím, které zde byly vedeny do nedalekých Modrých hor a zejména do Jenolanu, kde se nachází rozsáhlý jeskynní systém Jenolan Caves se známou délkou 40 km, jehož značná část je zpřístupněna veřejnosti celkem v 7 turistických okruzích. Jelikož jsem obě lokality navštívil v roce 2014, na exkurzi vyráží jen Pavel, já trávím den na hotelu, kde dotvářím svoji čtvrtetní přednášku a věnuji se vyřizování pracovních záležitostí. Večer se setkáváme v baru natřískaném ragbyovými příznivci, oslavujícími vítězství svých Panthers. Přestože jsou ve značné přesile, po půlnoci zbaběle odpadávají.

Ve čtvrtek opět celý den frčí přednášky, včetně mé prezentace našeho bádání v Číně (Xibalbu jsem prezentoval v úterý). Konečně se také dostáváme k bližší návštěvě všech deseti (!!!) prezentačních a prodejních stánků, kde zdárně kompenzujeme úbytek hmotnosti našich cestovních zavazadel způsobený rozdáním všech přivezených brožurek, sborníků a knih. Za pakatel kupujeme na stánku Australské speleologické společnosti zejména starší knihy o zdejším kraji, krasu i jeskyních, neboť jak nám bylo vysvětleno, knihy se v Austrálii už netisknou, protože docházejí stromy a nikdo, včetně knihoven, je prý už nechce! Ačkoliv první polovinu této informace celkem chápu, nerozumím však, proč nikdo nechce knihy již vytištěné? Ta chvilka úvahy nad tím mě ovšem stála krásnou knihu z 19. století, kterou si mezitím za 5 dolarů koupil Pavel. Další myšlenky zaháním zamumláním o australských specifikách a již se opět přehrabuji v bednách plných knih. Symbolicky je čtvrtetní den ukončen „Australským večerem“, kde záhy došlo víno, a tak všichni utekli o patro níž do baru. Večer nakonec završujeme v našem hotelovém pokoji za účasti mnoha spřátelených osobností z celého světa a ladíme poslední detaily volební strategie na sobotní volby do Byra UIS.

Páteční přednáškový program je již zkrácený, jelikož se bude večer konat závěrečný banket, čehož rádi využíváme a odpoledne vyrážíme nakoupit něco drobností pro rodinné příslušníky věrně strážící tepla našich rodinných krbů. Po dvou hodinách bloumání po nedalekém obchodním centru se vracíme do prvního obchůdku, kde volíme jistotu – plyšové medvídky koala!

Pro pořádání banketu organizátoři přetvořili tržnici sloužící po dobu kongresu jako prostor pro stánky a postery. Večer začal vystoupením aboriginské taneční skupinky a přes oficiální proslovy pokračoval velice slušným jídlem a jak jinak, dobrým australským vínem. Poté se již rozdělovaly ceny UIS určené tradičně nejlepším kongresovým prezentacím, posterům, publikovaným knihám a také nejvýznamnějším objevům. Je velice potěšitelné, že jednu z cen si odnesl tým zkoumající hlubiny Hranické propasti. Spát odcházíme poměrně brzy, protože jednak došlo víno a jednak nás zítra čeká den D!

Foto 1 Pavel Bosák a Arrigo Cigna, bývalý president UIS (Foto Z. Motyčka)

Foto 2 Další z past presidentů UIS Mr. Andy Eavis, Pavel Bosák a David Havlíček (Foto Z. Motyčka)

Posledním kongresovým dnem byla sobota, vyhrazená již jen jednání druhé části valné hromady Mezinárodní speleologické unie. Po několika hodinách jednání konečně přichází okamžik, kdy se mají prezentovat kandidáti na budoucí funkce v Byru UIS. Prvním je kandidát na prezidenta UIS George Veni z USA. Mluví dobře, je jasné, že to bude těžký soupeř. Teď je řada na mně. Pomáhám si připravenou prezentací, ukazuji, vysvětluji, co je potřeba v UIS změnit a proč chci být prezidentem UIS. Komise vyhláší volbu. Dlouhé minuty napětí končí jejím výrokem, že novým prezidentem UIS byl poměrem 19 ku 18 hlasům zvolen George Veni. Uff, tak to bylo o fous, říkám si v duchu a možná si tak trochu oddychnu. Volby ovšem pokračují duelem o pozici více prezidenta, kde už celkem jasně vítězím nad J. P. Bartolyensem z Belgie. Po chvilce blahopřeji všem doposud zvoleným a musím na vzduch. Ve foyer si dávám kafe a potkávám Johna Mosese, amerického delegáta. Podává mi ruku a pronese na něj neobvykle dlouhou řeč – good job, congratulation!

Po volbách členů Byra se ještě volí místo konání příštího kongresu. Podle očekávání byl pro příští 18. mezinárodní speleologický kongres vybrán francouzský Lyon, ve kterém se kongres uskuteční v roce 2021. Po skončení valné hromady přichází na řadu závěrečný ceremoniál a 17. mezinárodní speleologický kongres je minulostí. Ne tak práce nového Byra UIS, které se ihned po ceremoniálu schází a jedná až do večera. Na večeři se musíme rozdělit na několik menších skupinek, protože všechny místní restaurace jsou o sobotním večeru přeplněny ragbyovými fanoušky. V hlučném baru na stojáka se pak všichni vzájemně loučíme s konstatováním, že to zas takový průser nebyl, jelikož i přes „jisté“ drobné zádrhele se kongres nakonec celkem slušně vyvedl.

17. mezinárodní speleologický kongres (17 ICS), který pořádala jako svoji tradiční akci Mezinárodní speleologická unie (UIS) se konal ve dnech 23.–29. července 2017 v australském Sydney. Zúčastnilo se ho celkem 462 osob ze 46 zemí, Českou republiku reprezentovali Pavel Bosák, David Havlíček, Zdeněk Motyčka, Jiří Otava a Zuzana Otavová. V rámci kongresu zaznělo 229 přednášek a bylo prezentováno 60 posterů. Dva svazky kongresových sborníků byly vydány pouze elektronicky, na vyžádání bylo možné doobjednat tištěnou verzi. Kongresu předcházelo a následovalo 18 exkurzí do nejvýznamnějších krasových oblastí Austrálie a Nového Zélandu.

PS: Nakonec asi jediným opravdovým průserem byla epidemie chřipky typu B, která během kongresu (a zejména po jeho skončení) prokazatelně skótovala 46 účastníků, z nichž tři skončili v nemocnici a většina dalších s nemocí bojovala dlouhé týdny.

Poděkování: Jeho Výsosti Paulu Der Erste za důvěru, státnický přehled a mistrnou diplomacii.

Speleookénko

Přehled zpráv a zpráviček z internetových serverů

(leden – prosinec 2017)

(pokud chcete vědět více, hledejte na příslušných webech)

Jan Kelf Flek

Je to rok, co v prosinci 2016 vyšlo Speleo č. 70. Speleo č. 71/2017 bylo věnováno především Zprávě o činnosti České speleologické společnosti za období 2013–2016. Toto Speleookénko je tedy roční přehled zpráv z aktivních webových stránek.

Česká speleologická společnost

Speleo Caving Calendar 2018

Nová knížka Petra Zajíčka

Smutná zpráva – Štajgr

Archivní lokality

Výzkum v podzemí 2017

Zemřel Jaroslav Jurák

Za Igorem Audym

Projekt Shaanxi pokračuje

VH 2017

Cena poroty nakladatelství Academia

Zemřel Prof. RNDr. Jaromír Demek, DrSc.

V Prokopském údolí v Praze vznikla ledová jeskyně

Meander informuje

ZO ČSS 1-04 Zlatý Kůň

<http://zlatykun.com/>

17. 6. 2017 Lezecký den na Chlumu

10. 1. 2017 První letošní pracovní akce a VČS

ZO ČSS 1-05 Geospeleos

<http://www.geospeleos.com/> k této ZO obr. netopýra na kole

16. 11. 2017 Nová videa Hobousákův express, Petrbokův memoriál a Expedice Taurus 2016 od Jeronýma

4. 8. 2017 Ondrův deník z expedice Taurus 2015

13. 6. 2017 Fotografie z Petrboka od Ivoška (cyklistický závod Českým krasem)

11. 3. 2017 Byla inovována sekce Podzemní povídky

16. 2. 2017 Aktualizována sekce sčítání netopýrů v lokalitách

ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha

<http://speleo.kuk.cz/>

- 11. 11. 2017 Včera došlo ke zranění jeskyňáře po pádu ze žebříku. Tak znělo námětové cvičení
HZS ČR a Speleologické záchranné služby ČSS
- 26. 9. 2017 Proběhlo Setkání speleologů 2017
- 17. 9. 2017 Nové uzávěry na Chlumských slujích
- 3. 9. 2017 Proběhla Netopýří noc a Den otevřených dveří na Chlumu
- 22. 7. 2017 Co nového v létě?
- 2. 7. 2017 Výstava obrazů Káji Saudka v Berouně
- 18. 6. 2017 V sobotu proběhl lezecký den na Chlumu
- 2. 5. 2017 Proběhl 16. ročník soutěže Chlumochod
- 11. 4. 2017 Cvičení SZS a hasičů v lomu na Chlumu
- 5. 2. 2017 Sčítání netopýřů v Českém krasu
- 8. 1. 2017 Co nového na přelomu roku 2016–17
- 23. 11. 2017 Záchrana Bahnité sondy dokončena

ZO ČSS 1-10 Speleoaquanaut

<http://www.speleoaquanaut.cz/>

Chýnov do 3D!

Sardinie 2017

Tajemná Ráfova dlaždice opět nenalezena

Přednáška, Mexiko – Xibalba

25. 8. 2017 Zpráva o ponoru v Štefanové

Rumunsko, jeskyně Dracoaia

Jak to bylo v Kesselu?

10.–11. 7. 2017 Hranická propast – záchrana robota

Hranická propast hlásí: sonda vytažena!

Chýnov po dvacáté v historii

Lezecký den se záchrannou službou

Testovačka tažných koní...

Testování nového SMRB (Side Mount ReBreather) přístroje

Povedený výlet do Francie... volné vyprávění z našeho výletu

Akce Lom Mexiko, Gotická štola, spolupráce s CMA a HS

Font Estramar, Francie

Memoriál Martina Honeše 2017 – lom Amerika

Jeskyně Bätterich, Thunersee (Švýcarsko)

Testy na Tomáškárně

Prckové na Chlumu

Chýnovská jeskyně vol. II

Silická řadnice

Expedice Mexiko únor 2017

Špalek ve Fontanazzi
Demänovská s důstojností, prosinec 2016
Předvánoční návštěva
Silická řádnice povyrostla o 4 metry

ZO ČSS 4-01 Liberec

<http://www.speleolbc.cz/>

- 21. 11. 2017 Obchůzka – Jítravské sedlo a Malý Ještěd – Kras Ještědu
- 4. 11. 2017 Jizerský kras – Mramorová
- 12. 7. 2017 Oprava srubu na Malé Base
- 10. 6. 2017 První letošní akce nad Jítravou – Západní
- 15. 1. 2017 Kontrolní obchůzka – východní část ještědského hřbetu

ZO ČSS 5-01 Bozkov

<http://www.speleobozkov.cz/>

- 14. 11. 2017 Podzimní vyvážka (2017) z Větrné
- 8. 11. 2017 Bozkovské dolomitové jeskyně – 70 let speleologických průzkumů
- 1. 11. 2017 Studijní cesta 2017
- 26. 10. 2017 Fotografie z letošního 27. jeskyňářského plesu
- 11. 2. 2017 Krakonošovo 2016 očima organizátorů
- 14. 2. 2017 Expedice Racha 2016
- 14. 2. 2017 Aktuálně z naší činnosti
- 16. 1. 2017 Naučná stezka údolím Vošmendy

ZO ČSS 6-01 Býčí skála

<http://www.byciskala.cz/MaRS/index.php>

- 3. 10. 2017 Podzemí plné emocí II
- 6. 6. 2017 Dny otevřených dveří 2017
- 22. 5. 2017 Benefiční koncerty v jeskyni Býčí skála
- 3. 5. 2017 Existuje Lolova mapa Býčí skály?
- 1. 4. 2017 Utajený objev v Býčí skále
- 23. 2. 2017 Výstava Absolon – Wankel v MZM Brno
- 22. 2. 2017 Vyšel Sborník Muzea Blanenska 2016
- 12. 2. 2017 Skalní zámek – Severní část
- 12. 2. 2017 K3B – Podélný řez

ZO ČSS 6-04 Rudice

<http://www.jesky nar.cz/rudice>

- 3. 8. 2017 Tumperek sedmiletý

ZO ČSS 6-08 Dagmar

<http://www.jeskynar.cz/dagmar>

- 22. 11. 2017 Setkání jeskyňářů v Labských pískovcích (20.–24. 9. 2017)
- 1. 11. 2017 Poprvé na návštěvě u jeskyňářů z Čachtic (15.–17. 9. 2017)
- 18. 10. 2017 Instalace vrátku do Dagmary a další postup ve Ventarole (8.–10. 9. 2017)
- 12. 10. 2017 Jedelská ventarola: po desetiletích přidáváme další metry (23.–28. 8. 2017)
- 3. 10. 2017 Za propastmi Ochozské jeskyně (18.–20. 8. 2017)
- 29. 9. 2017 Jedelská ventarola: dosavadní konec jeskyně na dosah (11.–13. 8. 2017)
- 27. 9. 2017 Kamenný dážď ve Strážovských vrších (4.–6. 8. 2017)
- 22. 9. 2017 Tisovec: tři dny bádání v jaskyni Prekvapenie (2.–6. 8. 2017)
- 11. 9. 2017 Narozneniny jeskyňáře aneb trojité bádání (21.–23. 7. 2017)
- 30. 8. 2017 Neúspěšný pokus o chalupaření (14.–16. 7. 2017)
- 28. 8. 2017 Jaskyniarsky týždeň ve Slovenském a Aggtelekském krasu (5.–9. 7. 2017)
- 26. 8. 2017 Dagmarácký pracovní týden (30. 6 – 9. 7. 2017)
- 11. 8. 2017 Po stopách Karla Absolona (16.–18. 6. 2017)
- 10. 8. 2017 Česko–slovenská výprava za jeskyněmi na Istrii (6.–11. 6. 2017)
- 25. 7. 2017 Břidlice 2017 (2.–4. 6. 2017)
- 31. 7. 2017 Jedelská ventarola: zahájení výzkumu na jedné zapomenuté lokalitě (26.–28. 5. 2017)
- 13. 7. 2017 Tisovec: objevný úspěch v okolí Hlbokého jarku (5.–9. 5. 2017)
- 12. 7. 2017 Velká květnová pracovní akce (28. 4. – 1. 5. 2017)
- 29. 6. 2017 Rumunsko (13.–17. 4. 2017)
- 28. 6. 2017 Dagmarácko–myotisácká pracovka na našich lokalitách (7.–9. 4. 2017)
- 24. 6. 2017 Zuzunarozneniny aneb ten pravý jižanský punk (1.–2. 4. 2017)
- 17. 6. 2017 Speleo Four Rum 2017 – Mining and diving weekend (31. 3. – 2. 4. 2017)
- 5. 6. 2017 Pohoří Trábeč a Dobrolínská jaskyňa (26.–31. 3. 2017)
- 26. 5. 2017 Rumbálový víkend: z overalů rovnou do kvádru a šatů (10.–12. 3. 2017)
- 23. 5. 2017 V jaskyni U Jedelské cesty se opět bádá (3.–5. 3. 2017)
- 4. 5. 2017 Na skok do krasu uprostřed týdne (22. 2. 2017)
- 26. 4. 2017 Výprava do Považského Inovce a Strážovských vrchů (17.–19. 2. 2017)
- 20. 4. 2017 Dvoumetrový postup v Propasti pod Kaplí (3.–5. 2. 2017)
- 18. 4. 2017 Členská schůze a nepříjemné překvapení pod Kaplí (27.–29. 1. 2017)
- 10. 4. 2017 Za ledopády do Rudického propadání (20.–22. 1. 2017)
- 6. 4. 2017 Shrnutí roku 2016
- 16. 3. 2017 Konec roku v krasu (27. 12. 2016 – 1. 1. 2017)
- 10. 3. 2017 Meandrový dóm opět nedostupný, Dagmar bez vody (11. 12. 2016)
- 9. 3. 2017 Tisovec letos již potřetí (16.–20. 11. 2016)
- 7. 2. 2017 Propast pod Kaplí – opět blíž tajemnému pokračování (4.–6. 11. 2016)
- 7. 2. 2017 Malá Fatra: na vrchol Malého Kriváně a do podzemí u Šútova (27.–30. 10. 2016)
- 8. 1. 2017 Moravský kras v říjnu (14.–16. 10. 2016)
- 8. 1. 2017 Dagmaráci v Chorvatsku (27. 9. – 2. 10. 2016)

- 18. 12. 2016 Montáž žebříků do Křížovek a pokračování pod Kaplí (9.–11. 9. 2016)
- 14. 12. 2016 Dolezení komínu, svařování žebříků a Vzpomínka (26.–29. 8. 2016)
- 14. 12. 2016 Jaskyniarsky týždeň v Borinském krasu (17.–21. 8. 2016)
- 4. 12. 2016 Drobný objev v Propasti pod Kaplí (12.–16. 8. 2016)
- 4. 12. 2016 Napínání lanovky, měření radiomajákem a postup pod Kaplí (26.–31. 7. 2016)
- 27. 10. 2016 Návštěva dvou krasů u Tišnova (22.–24. 7. 2016)

ZO ČSS 6-11 Královopolská

<http://csszo6-11.cz/>

- 4. 9. 2017 Den otevřených dveří ke svatému Václavu
- 23. 4. 2017 Den otevřených dveří ke Dni země
- 7. 3. 2017 Sčítání netopyrů
- 27. 2. 2017 Nástup jarních vod na Ochozské

ZO ČSS 6-13 Jihomoravský kras

<http://www.speleomikulov.cz/>

- 30. 3. 2017 Den Země na Tuoldu 2017
- 13. 2. 2017 Facebook – SpeleoMikulov
- 25. 1. 2017 Výroční členská schůze 2016

ZO ČSS 6-15 Holštejnská

<http://www.spoluhraci.cz/hvs>

- 17. 11. 2017 Bádání – prodloužený víkend
- 28. 10. 2017 Bádání – Lipovecká ventarola
- 17. 10. 2017 Po stopách ztracené řeky
- 21. 10. 2017 Bádání
- Slovinsko 2017 Junior
- 30. 1. 2017 Exkurze v jeskyních – právní odpovědnost

ZO ČSS 6-17 Topas

<http://www.topas.speleo.cz/>

- 26. 10. 2017 Objevy na Komnici i na Lovnici
- 17. 9. 2017 40. výročí založení skupiny
- 1. 7. 2017 TTT 2017 (Tradiční Topasový Trip)
- 18. 5. 2017 Zemřel Igor Audy
- 13. 4. 2017 Orty – úklid dolu
- 5. 4. 2017 Amatérská jeskyně – objevy v Kanalizaci
- 23. 1. 2017 Amatérská jeskyně – Konstantní přítok

ZO ČSS 6-18 Cunicunulus

<http://www.cunicunulus.cz/>

8. 5. 2017 Kutiště Rounek

7. 4. 2017 Obhlídka starých důlních děl v lokalitě Kunštát

2. 4. 2017 Obhlídka starých důlních děl v oblasti Žďárské Vrchy

ZO ČSS 6-19 Plánivy

<http://www.planivy.cz/>

Webové stránky obsahují malware!

ČSS ZO 6-20 Moravský kras

<http://zo620mk.webnode.cz/o-nas/>

25.–26. 2. 2017 Elfí domek, Matalova Vymodlená

18. 2. 2017 Matalova Vymodlená

11. 2. 2017 Elfí domeček a Hasičova ventarola, Matalova Vymodlená

4. 2. 2017 Práce v Matalově Vymodlené

28.–29. 2017 Prohlubování šachty na Elfím domečku, práce v Matalově Vymodlené

13.–15. 1. 2017 Prohlubování šachty na Elfím domečku, ve Ztracené chodbě, ve spodních patrech ve Vymodlené, průzkum Hasičovy ventaroly

7. 1. 2017 Kontrola dynamiky proudění ED při silném mrazu

ZO ČSS 6-21 Myotis

<http://www2.jeskyrnar.cz/myotis>

Francie – speleovýprava do oblasti Vercors a vysokohorský Massif du Dévoluy (29. 9. 2017 – 7. 10. 2017)

24. 10. 2017 Setkání jeskyňářů 2017 v Labských pískovcích (22.– 24. 9. 2017)

23. 10. 2017 Víkendovka pod Landrovcem a Beckovská jaskyňa (15.–17. 9. 2017)

14. 8. 2017 Slovinsko – Expedice Kačna jama – Reka exploration 2017 (15.–23. 7. 2017)

7. 8. 2017 Vandr Slovenským krasem a jaskyniarsky týždeň v maďarském Aggteleku (1.–9. 7. 2017)

26. 7. 2017 Břidlice (2.–4. 6. 2017)

24. 6. 2017 Další úspěšné bádání v Tisovci (9. 5. 2017)

5. 6. 2017 Speleofórum 2017, aneb víkend v Hlubokáči (21.–23. 4. 2017)

2. 6. 2017 Velikonoční víkend v Českém krasu (13.–17. 4. 2017)

9. 4. 2017 Jarní bádačka na Zlatém koni (10.–12. 3. 2017)

10. 2. 2017 Dobývání ledového království v Rudickém propadání (14.–23. 1. 2017)

6. 2. 2017 Severní Čechy (27. 12. 2016 – 1. 1. 2017)

25. 1. 2017 Na skok do Čachtic (26.–27. 11. 2016)

11. 1. 2017 Slovenský kras – Silická planina (17.–20. 11. 2017)

6. 1. 2017 Čtyři víkendy na domácí půdě (21. 10. 2016 – 13. 11. 2016)

ZO ČSS 6-22 Devon

<http://6-22.speleo.cz/>

Stránky ZO obsahují mnoho zpráv z jednotlivých akcí na Blešárně, Šachtě za Evropou a Indií a v sondě na Okrouhlíku.

- 18. 11. 2017 Okrouhlík + Blešárna
- 9. 9. 2017 Exkurze do HSP
- 2. 9. 2017 Okrouhlík Jezírková chodba a Půlnoční propast
- 6.–19. 8. 2017 Rakousko-Stubai-Seven Summits&Lago Mergozzo
- 20.–29. 7. 2017 Bulharsko
- 13.–18. 7. 2017 Hirlatzhöhle
- 1. 7. 2017 Okrouhlík – sonda a Půlnoční propast
- 24. 6. 2017 Šachta za El
- 13. 5. 2017 Jeskyně Na Turoldu
- 6. 5. 2017 Irainova j. akce 1/2017
- 5. 4. 2017 Piková dáma
- 4. 3. 2017 Šachta za Evropou a Indií, Sloup
- 25. 2. 2017 Lom Blansko – ponor pod ledem
- 18. 2. 2017 Okrouhlík sonda + Půlnoční propast
- 17. 2. 2017 Výročka
- 4. 2. 2017 Okrouhlík – pohled do volného...
- 27.–29. 1. 2017 Kessel, Attersee
- 17. 12. 2016 Okrouhlík – Půlnoční propast
- 3. 12. 2016 Na Turoldu
- 17.–20. 11. 2016 Český kras
- 19. 11. 2016 Irainova jeskyně (akce č.4/2016)
- 29. 10. 2016 Okrouhlík Sonda, Koně

ZO ČSS 6-25 Pustý žleb

<http://pustyzleb.cz/>

- 23. 11. 2017 Šachta za Evropou a Indií zabezpečena
- 3. 9. 2017 Medúza 2017

ZO ČSS 7-01 Orcus

<http://www.orcus-speleo.cz/>

- 23. 11. 2017 Krystalové jeskyně pod Budapeští
- 2. 11. 2017 O Dušičkách na i pod Kněhyni
- 7. 10. 2017 „Úlové kameny“ v okolí Egeru
- 7. 10. 2017 Nový uzávěr Kněhyňské jeskyně
- 29. 8. 2017 Expedice „MURCIA 2017“
- 24. 7. 2017 Vstup do Bleskovce II vyzmáhán a zával v Liščí díře II prokopán
- 16. 7. 2017 Kněhyňská jeskyně v pohybu

- 11. 7. 2017 Expedice Čtyr Dag 2017
- 3. 6. 2017 Traverz nad Odrou 2017
- 22. 5. 2017 Jeskyně nebo štoly?
- 27. 4. 2017 O jeskyních, našich objevech i bájích na Radhošti.
- 9. 4. 2017 Nové žebříky do Cyrilly a kontrola WNS v dole Franc Franc
- 16. 3. 2017 Na Čertově mlýně a v Černém dole (Black Hillu)
- 16. 3. 2017 S mimem do Kněhyně
- 3. 3. 2017 Kdo chce za netopýry, musí si štolu vykopat
- 25. 2. 2017 Na největším zimovišti netopýrů
- 5. 2. 2017 V zimovištích netopýrů Oderských vrchů
- 22. 1. 2017 Kontroly dalších zimovišť netopýrů
- 8. 1. 2017 Za netopýry o prvním lednovém víkendu
- 29. 12. 2016 Kontroly zimovišť netopýrů pokračují
- 18. 12. 2016 Doly na Starém Šífráku – nepříjemné překvapení a vandalismus
- 6. 11. 2016 Za pseudokrasem (nejen) do Španělska

ZO ČSS 7-02 Hranický kras

<http://www.hranickapropast.cz/>

- 11. 9. 2017 Součinnostní výcvik
- 8/2017 Rozhovor s předsedou ZO ČSS 7-02 Hranický kras – Český rozhlas Radiožurnál
- 12. 7. 2017 Vytažení podvodního robota firmy GRALmarine ze zatopených prostor Hranické propasti
- 11. 7. 2017 Vytažení podvodního robota – ČT
- 4. 7. 2017 Akce na Hranické propasti zaměřená na vytažení podvodního robota firmy GRALmarine
- 22. 5. 2017 Cena předsednictva ČSS a účastníků Speleofóra
- 25. 1. 2017 Předání ceny města Hranice
- 22. 1. 2017 ČSS ZO 7-02 na výstavě REGIONTOUR ve dnech 19.–22. 1. 2017
- 30. 12. 2016 Příběh roku 2016: Nejhlubší propast světa své objevitele šokovala – Český rozhlas
- 12. 12. 2016 Rozhovor o Hranické propasti v Českém rozhlase
- 20. 11. 2016 V Hranicích mají nejhlubší zatopenou propast na světě. Jak na unikát nalákat turisty? – ČT24
- 10. 11. 2016 Hranická propast je nejhlubší zatopenou propastí na světě – Hranický deník
- 21. 10. 2016 Hranická propast je nejhlubší na světě! V jeskyni naměřili 44 m – TV Nova

Ze zákulisí a jeviště Setkání 2017

Jarda Kukla a Bety Zinková (ZO ČSS 4-03 Labské pískovce)

Setkání jeskyňářů je putovní akce, která se stěhuje po roce vždy k jiné skupině, a tak ať počítáš, jak počítáš, nakonec na tebe stejně dojde. Proto jsme se po návrhu Radima Broma, abychom se pořádání Setkání 2017 ujali my, členové ZO ČSS 4-03 Labské pískovce, ani moc necukali. Přešli jsme skutečnost, že v republice patříme k nejmenším jeskyňářským skupinám i to, že naše zázemí, kontakty a ostatně i suma ve společné pokladničce se limitně blíží nule. V kombinaci s ne příliš velkou pohostinností Sudet a absencí sokoloven, tolik vhodných jako zázemí pro podobné akce, se začal rýsovat docela zajímavý a možná i trochu děsivý scénář. Aby komplikací nebylo málo, organizace celé akce padla především na nás dva a jelikož jsme sice jeskyňáři labští, ale domovem a zaměstnáním z Prahy, probíhala koordinace příprav poněkud dálkově. Z osobních zkušeností jsme mohli jen tušit, jak má taková akce vypadat, protože jsme ze dvou námi absolvovaných setkání poznali pouze úsek sobotního odpoledne. Jak čas běžel, absolvovali jsme stále více schůzek s Radimem a kluky, kteří měli co dočinění se setkáními minulými. To bylo velice prospěšné pro reálný výsledek, ale zároveň to v nás vyvolalo pocit beznaděje, jelikož jsme si začali uvědomovat, že věci, které je potřeba zajistit, není tak málo. Radimova přísná systematickosti se prala s naším vlastním přístupem, řekněme o poznání více chaotickým. Nestíhali jsme plnit termíny a mezníky ve vytvořeném plánu příprav a Radim z nás nejspíše musel nabýt pocitu, že celé Setkání se řítí do totálního bahna, a které nezachrání ani ta nejlepší hydrotěžba.

Po pomyslném stanovení termínu akce, který padl na konec září, bylo třeba zajistit ubytování a zázemí pro doprovodný program. To se shání těžko, pokud nemáte dostatečné známosti nebo tipy na k tomu vhodné objekty. Neměli jsme ani jedno a možnost konání akce „na zelené louce“ byla pro nás nereálná. Rozhodli jsme se proto zvolit kemp, který by zázemí řešil za nás. Kromě chatků a plochy pro stany jsme rovněž potřebovali společenskou místnost, kde by se mohl konat doprovodný program. Přece jenom zářijové počasí není nejspolehlivější patron, což se také později potvrdilo. Po složitém přebírání a řadě návštěv byl výběr kempů zúžen na pouhé tři. Volno a ochotu vyjít nám vstříc měl pouze jeden s podmínkou, že nebudou muset vařit. Nedalo se svítit, alespoň že bylo kde složit hlavu. A kostky byly vrženy.

Dále bylo třeba vytvořit logo a dát o akci vědět. Logo má být jednoduché a má vyjadřovat všechno. Jeho tvorba je něco takového, jako snažit se protlačit týdenní nákup skrz trychtýř. Od vymýšlení návrhu loga po finální zpracování to zabralo hodně času. Člověk nad tím může sedět celé dny a nic a pak ho náhle

Foto 1 Dětská plazivka v Pytlácké jeskyni
(Foto J. Kukla)

Foto 2 Exkurze byly pro každého
(Foto J. Pohunek)

něco napadne, když kouká v tramvaji tupě z okýnka. To jsou věci, u kterých nikdy nemáš šanci odhadnout, kdy přijdou (a jestli vůbec). Když bylo logo, mohli jsme ho dát na připravený web a natisknout na trička. Počet triček jsme věštili z křišťálové koule a odhadovali podle informace od kluků, kteří dělali setkání před námi. Byla to loterie, protože nebylo jasné, kolik letos přijede lidí. Nakonec jsme nechali udělat 95 triček. Většinu se podařilo prodat a zbytek věnovat. Čas pracoval proti nám, a ačkoli se to nezdálo, tak jsme se Setkáním zabývali denně. Každý jednotlivý úkol se rozpadal na tisíce dalších a jejich síť vypadala jako vztahový pavouk nekonečného seriálu. Optimismus a pozitiva se střídala s úzkostí a depkou a to se zase střídalo s okamžiky smíchu a radosti. Z legrace natáčíme video, vypouštíme ho do světa a s ním i informaci, že se něco děje, a že se na Setkání pracuje. Následuje ohromná úleva, teď už to totiž nelze zastavit a my ani nechceme, místo máme, lidi o tom vědí, lokalita je atraktivní, takže máme co nabídnout. Zatímco my dva komunikujeme s předchozími organizátory a zajišťujeme technickou stránku Setkání, kluci na severu plánují část exkurzí. Vše se začíná z beztvare hmoty formovat do jasnějších tvarů. Všichni se nám snaží pomoci včetně Mayka a Radima, a tak odpovědnost za stravování přebírá Týnčanská skupina, tím je snad vyřešen i poslední větší problém.

Konečně nastává víkend s velkým V a my se paradoxně nemůžeme dočkat pondělka, až to z nás všechno spadne. Přijíždíme na místo v pátek po obědě

a vítají nás kluci ze skupiny. Začínáme s registrací a vypadá to hrozně. Po počátečních zmatcích, kdy se účastníci chtějí ubytovat a platit a my na to stále nejsme připraveni, najednou vše začíná vycházet a jede dál samospádem. Co bylo problém, to už není problém, protože pokud se to nevyřešilo doteď, tak teď už to rozhodně nemá cenu řešit. Lidi jsou v pohodě, díky videu nás každý zná (my ovšem téměř nikoho neznáme, protože to je vlastně první Setkání, kterého se plně účastníme), a tak panuje přátelská atmosféra. Postupně dorazila většina účastníků. Organizátoři foto výstavy se věnují její přípravě. Po úvodním slovu a uvítání následují přednášky seznamující účastníky s okolím a jeho přírodními zajímavostmi. Postupně se schyluje k první exkurzi. Ta je přímo za humny, vlez do podzemního systému Jánská, kde se nacházely strategické zásoby pohonných hmot, je jen pár set metrů od kempu. Účastníci se vrací v dobré náladě, pivo teče proudem a z nás padá první várka stresu.

V sobotu po snídani se kemp vyklidňuje, všichni míří do terénu a od nás zde zůstává jenom Bety. Opravdu, jen jeden jediný člověk z našeho organizačního týmu zbyl v zázemí na přípravu dalšího programu. Jinak každý z naší skupiny vedl nějakou exkurzi. Od lehkých až po ty náročnější, od procházek po plazení. Správa jeskyní ČR umožnila v rámci Setkání uspořádat výjimečnou exkurzi do fluoritových dolů pod Děčínským Sněžníkem, paralelně rovněž probíhala

Foto 3 Předání horké brambory Setkání 2018 do rukou Dušana Kleberce ze ZO ČSS 6-21 Myotis (Foto J. Pohunek)

Foto 4 Honza Moravec si přebírá cenu za svou fotografii (Foto J. Pohunek)

exkurze v pískovcových jeskyních kaňonu Labe a povrchová exkurze kaňonem Labe. Odpoledne se vracíme do kempu, kde právě začíná konference Výzkum v podzemí, se sedmi zajímavými přednáškami. Venku vytrvale prší. Den se pomalu přehoupl do večera a konferenci vystřídal vyhlášení cen o nejhezčí fotografie Fotovýstavky, pro které mohli účastníci Setkání v průběhu soboty hlasovat. Následně jsme si vzali slovo my a poděkovali všem účastníkům za fajn atmosféru a klukům za pomoc s organizací setkání, osobně Maykovi – Radim byl bohužel nemocný a nemohl se účastnit. Pak došlo k tomu, na co jsme se dlouho těšili, předání horké brambory našim nástupcům pořádajícím setkání v roce 2018. Za ZO ČSS 6-21 Myotis to z našich rukou prostřednictvím naší bývalé členky Šárky Smiškové převzal Dušan Kleberc. Následovala projekce filmů z jeskyňářských expedic a až do

rána jela spontánní zábava doprovázená hraním a zpíváním.

V neděli podle plánu pokračoval program. Proběhla povrchová exkurze po vyhlídkách Českého Švýcarska v okolí Jetřichovic vedená zkušeným průvodcem. Dále proběhla exkurze do Národního parku České Švýcarsko, včetně návštěvy Stříbrné stoly, kterou vedl geolog parku Jakub Šafránek. Část účastníků měla možnost navštívit i podzemí výrobního závodu z období II. světové války v Rabštejně. Na speciální žádost jsme pro několik zájemců rovněž zopakovali některé ze sobotních jeskynních exkurzí, kterých se nemohli kvůli překrývajícím se programu účastnit. Jak nedělní den pomalu, ale jistě ubíhal, Setkání 2017 se postupně stávalo minulostí a my jsme si, v dobrém, mohli pořádně oddychnout.

Na závěr bychom rádi poděkovali všem účastníkům za fajn atmosféru, přičemž největší odměnou pro nás byla pozitivní zpětná vazba. Děkujeme kolegům a kamarádům, kteří nám s organizací pomáhali, vedli exkurze nebo akci jinak podpořili. Jmenovitě Frantovi Mockerovi za neocenitelnou pomoc během registrace, Michalu Votápkovi za tiskovou podporu a pomoc, Kubovi Mikulčíkovi, Márovi a Páje za exkurze, geologům Zuzce Vařilové a Kubovi Šafránkovi za zajímavou prezentaci oblasti, Jardovi staršímu a Boženě Kuklovým za zázemí

a podporu. Děkujeme Týnčanské skupině za zajištění kvalitního občerstvení, děkujeme Speleoklubu Praha za patronaci a organizaci Fotovýstavky a Lukáši Falteiskovi za přípravu konference Výzkum v podzemí. Rádi bychom vzkázali ostatním speleorskupinám, které dříve či později tato milá povinnost čeká, že se nemají čeho bát. Na velikosti, alespoň v tomto případě, skutečně nezáleží. Zpětně to hodnotíme velice pozitivně a myslíme si, že akce, jako je Setkání, by neměly nikdy vyhasnout, neboť vycházejí od jeskyňářů pro jeskyňáře. Stálo to hodně času i sil, ale ničeho nelitujeme, spokojené tváře účastníků a i to, že jsme zde našli nové přátele, nám bylo více než dostatečnou odměnou. Myotisu držíme palce při pořádání Setkání 2018 a těšíme se, až si ho budeme moci užít, tentokrát jako účastníci.

Na konec malá bilance: Setkání 2017 se uskutečnilo o víkendu 22.–24. 9. v kempu Pod lesem ve Staré Olešce v Labských pískovcích. Počasí bylo vlhké a deštivé, teplota 15 °C. Celkem se Setkání 2017 účastnilo 116 osob včetně organizátorů. Vypilo se 8 sudů Břežňáka 10°, jeden sud limonády a byl zaznamenán nebývalý zájem o griotku. V rámci setkání bylo podniknuto 9 terénních exkurzí a proběhlo celkem 11 přednášek. Fotky ze Setkání jsou na webu: <http://pseudo-kras.wz.cz/setkani2017>.

Ohlédnutí za 11. vědeckou konferencí „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“

Alena Nováková

Již 11. ročník vědecké konference „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“ se uskutečnil ve dnech 25.–26. října 2017 v Liptovském Mikuláši. Konferenci organizovaly Štátna ochrana prírody SR, Správa slovenských jaskýň, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Slovenská speleologická spoločnosť a Asociácia slovenských geomorfológov pri SAV. Zaregistrováno bylo celkem 73 účastníků, z toho 29 z České republiky, Polska a Indie. Odborná část konference probíhala v nově zrekonstruovaném Slovenském múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva a zahrnovala přednášky a posterové prezentace – v průběhu konference zaznělo 25 přednášek a v přednáškovém sále bylo vystaveno 19 posterů.

V úvodu zazněla přednáška indického mikrobiologa P. Baskara o geomikrobiologických výzkumech v indických jeskyních a následovaly referáty početné

polské skupiny (M. Gaşiorowski, H. Hercman, M. Gradziński, J. Pawlak, M. Błaszczuk atd.), zabývající se studiem stabilních izotopů sintrů, kyslíkovou izotopovou stratigrafií jako nástrojem na určování pleistocenních sintrů a izotopovým datováním. Další přednášky ze sekce „Geologie a paleontologie“ byly zaměřeny na studium litologických poměrů jeskyně Okno v Nízkých Tatrách (L. Gaál, J. Michalík), problematiku geneze Ochťinské aragonitové jeskyně (P. Bella, P. Bosák, L. Gaál,

Foto 1 Exkurze do Brestovské jeskyně – RNDr. J. Zuskin, ředitel SSJ při výkladu o zpřístupňování Brestovské jeskyně

P. Pruner, D. Haviarová), faktory podmiňující vytváření travertinů a sintrů v řečištitých povrchových a podzemních vodních toků ve Slovenském krasu (W. Wróblewski, M. Gradziński, J. Motyka), výskyt kryogenních jeskynních karbonátů na Slovensku (M. Orvošová, R. Milovský, L. Luhová, S. Milovská, J. Šurka), pohyb na zlomech v krasových a pseudokrasových jeskyních (J. Stemberk), aktivní tektoniku Bozkovských dolomitových jeskyní (M. Briestenský), způsob vzniku a závislost říčních koridorů IV. vývojové úrovně Dobšinsko-stratenského jeskynního systému na geologicko-tektonické stavbě (J. Tulis, L. Novotný) a kontinuální a integrální měření objemové aktivity radonu ve Važecké jeskyni (I. Smetanová, K. Holý, M. Müllerová, L. Kunáková, H. Cabáneková). Postery této sekce byly zaměřeny na možný zdroj unikátního zabarvení krápníků v Modré jeskyni (J. Littva), sedimentární prostředí vzniku travertinů v Čereni pri Ludrovej v Liptovské kotlině (P. Sala, P. Bella, M. Gradziński) a nálezy fosilních chobotnaticů (Proboscidea) z jeskyní Slovenska (Cs. Tóth).

Sekce „Geomorfologie“ obsahovala jednu přednášku – výsledky studia morfológico-sedimentární struktury koryta Demänovky v Demänovské jeskyni svobody (M. Lehotský, P. Bella, V. Gajdoš, D. Haviarová, K. Rozimant, M. Rusnák, J. Sládek) a poster o korozních škrapech v regionu Krakova (A. Gądek).

V hydrobiologické sekci zazněl také jen jeden příspěvek, který zhodnotil dosud známé výsledky sledování časových změn kvalitativních vlastností vod v Krásnohorské jeskyni a jejím okolí (P. Malík a kol.) a postery byly zaměřeny na výsledky stopovací zkoušky v povodí Ponické jeskyně (D. Haviarová) a chemické analýzy vod v jeskyni Štefanová v Demänovské dolině (P. Herich, D. Havlíček, K. Havlíčková).

Předběžné výsledky 3D monitoringu klimatu Silické lednice ve vztahu k úbytku ledové výplně (Z. Hochmuth, J. Stankovič, M. Krchová) byly prezentovány v rámci sekce „Speleoklimatologie a glaciologie“, ve které byly prezentovány postery o palynologické analýze ledu v Dobšinské ledové jeskyni (M. Jelonek, J. Zelinka, M. Gradziński), ledových jeskyních v pohoří Prokletije Mts. v Černé Hoře (D. Kicińska, K. Najdek) a vlivu návštěvnosti na změny teploty vzduchu v Brestovské jeskyni (L. Kunáková).

Také sekce „Biospeleologie a mikrobiologie“ byla hojně obsazená – přednášky zahrnovaly výsledky studia mykobioty ledových výplní Demänovské a Dobšinské ledové jeskyně a údaje o výskytu houby *Microascus caviariforme* v slovenských jeskyních (A. Nováková) a dále se zabývaly půdními chvostokoky mikroklimatického gradientu v propadlišti před vchodem do Dobšinské ledové jeskyně (N. Raschmanová, L. Kováč, D. Miklisová), výsledky monitoringu terestrických bezobratlých na vybraných stanovištích Ramsarských mokřadů podzemní Punkvy (K. Tajovský, J. Starý, P. Čuchta, V. Pižl), genetickou variabilitou pancírníka *Pantelozetes cavaticus* v českých a slovenských jeskyních (P. Kokořová, J. Starý, M. Žurovcová, P. Luptáček), nálezy žížal (Annelida: Lumbricidae)

Foto 2 Doc. RNDr. Pavel Bella s polskými kolegy při výkladu o geologii Brestovské jeskyně a jejího okolí

v jeskyních Česka a Slovenska (V. Pižl) a vlivem žížel na transformaci substrátu a organické hmoty v Amatérské jeskyni (M. Devetter, K. Tajovský, V. Šustr, V. Jílková). Jeskynní mikrobiologie byla dále zastoupena přednáškou o vlivu organického znečištění vodního prostředí Moravského a Hranického krasu a výskytu netuberkulózních mykobakterií (A. Pavlík, H. Modrá, J. Čaha, V. Ulmann, M. Geršl, J. Kudělka, M. Bartoš, A. Tůma) a neméně zajímavá byla také přednáška o určování a datování osteologických nálezů ze slovenských jeskyní (J. Obuch). Postery této sekce zahrnovaly výsledky studia bryoflorý některých zpřístupněných jeskyní Slovenska (S. Kubešová), jeskynních společenstev chvostoskoků planiny Galmus (M. Melega, A. Mock, A. Parimuchová), společenstev hub na horninových povrchích čtyř slovenských jeskyní (R. Ogórek, A. Lejman, Z. Višňovská), fauny podzemních ekosystémů sutin Západních Karpat (M. Rendoš, A. Mock) a pozoruhodný chiropterologický nález po objevení nových prostorů v jeskyni Duča ve Slovenském ráji (Z. Višňovská, L. Cibula, A. Hájková, M. Rendoš).

V sekci „Speleologický průzkum, dokumentace a informatika“ byla představena webová aplikace „Zoznam jaskýň Slovenska“ (D. Vrbjar, M. Rolko), postery představovaly výsledky průzkumu Jaskyne v Žeruche v Nízkých Tatrách (P. Holúbek), historii průzkumu, současný stav a perspektivy nových objevů v jeskyni Bobačka (L. Vlček, M. Poprocký, I. Rusnák, P. Varga), světový hloubkový rekord v Hranické propasti (B. Šimečková), ale i problematiku sběru a zpracování dat pro trojrozměrné zobrazování jeskyní (J. Šupinský).

V poslední tematické sekci „Historie“ byly jedna přednáška věnovaná nestoru tatranské speleologie Stefanovi Zwolinskému (Ł. Lewkowicz) a poster se věnoval historickým pramenům dějin vývoje zájmu o jeskyně Liptova (M. Kudla).

Druhý den konference byl v dopoledních hodinách věnovaný návštěvě Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva, kde se setkaly s obrovským zájmem účastníků konference zvláště podzemní prostory múzea se speleologickými expozicemi. Část účastníků se potom přesunula autobusem na Oravu (sz. okraj Západních Tater), kde po výtečném obědě v kolibě následovala exkurze do Brestovské jeskyně včetně odborného výkladu pracovníků Správy slovenských jaskýň a spolupracujících polských kolegů a návštěvy závrtů a vyvěračky v okolí jeskyně.

Jako vždy na těchto konferencích pod patronací Správy slovenských jaskýň panovala i na tomto setkání velice přátelská atmosféra, a přestože díky nábitému programu nezbyval čas na diskuse během vědeckého programu konference, bohaté diskuse probíhaly nejen během společenského večera, ale i při návštěvě expozic múzea a při exkurzi do Brestovské jeskyně.

Trocha historie

Organisace Jeskynní rady moravských jeskyňářů

Jan Kelf Flek – z archivu SJ ČR

Ve Speleu č. 72 na str. 40 Prof. Rudolf Musil uvádí v článku „Aktivity v Moravském krasu po druhé světové válce“ existenci tzv. „Jeskynní rady“. Dovolují si tuto informaci doplnit o zápis Josefa Jalového.

Organisace Jeskynní rady moravských jeskyňářů. Jeskynní rada ustanovena schůzí 18/7.1945.

Jeskynní rada se skládá z vedoucích jednotlivých skupin, toho času sdružuje tyto skupiny:

- 1/ Jeskynní sekce KČST odbor Blansko, mluvčí J. Jalový
- 2/ „ „ „ Brno II „ B. Čaha
- 3/ „ „ „ A. O. Brno „ Ing. Valter
- 4/ Skupina Norberta Havlíčka, vedoucí N. Havlíček
- 5/ „ sloupská, vedoucí Karel Šebela
- 6/ Skupina Otty Ondrouška ? (*dopsáno tužkou ručně*)
- 7/ Skupina Bočka ? (*dopsáno tužkou ručně*)
- 8/ Skupina Sobola ? (*dopsáno tužkou ručně*)

Úkoly, zásady a názory jeskynní rady:

- a/ Území Moravského Krasu pokud se týká devonu, budiž rozděleno na úseky. Tyto úseky budou svěřeny jednotlivým skupinám v Jeskynní radě zastoupeným, za účelem provádění speleologického průzkumu.

Organisace Jeskynní rady moravských jeskynědřů.
Jeskynní rada ustanovena schůzí 18/7. 1945.

Jeskynní rada se skládá z vedoucích jednotlivých skupin toho času sdružuje tyto skupiny:

- 1/ Jeskynní sekce KČST odbor Blansko, mluvčí J. Jalový
- 2/ " " " Brno II " B. Čaha
- 3/ " " " A. O. Brno " Ing. V. Štefánek
- 4/ Skupina Norberta Havlíčka, vedoucí N. Havlíček
- 5/ " sloupská, vedoucí Karel Šebela
- 6/ *Skupina stý. Andělouška ?*
- 7/ *- " - Bocha ?*
- 8/ *- " - Šebela ?*

Úkoly, zásady a názory jeskynní rady:

- A./ a/ Území Moravského Krasu pokud se týká devonu, budiž rozděleno na úseky, Tyto úseky budou svěřeny jednotlivým skupinám v Jeskynní radě zastoupeným, za účelem provádění speleologického průzkumu.
- b/ Jednotlivé skupiny zahájí ihned vážnou práci v úsecích jim přidělených./povšechný průzkum terenu a zmapování celého úseku, pokud se týká krasových zjevů, jako jest zakreslení všech závrťů, zaměření tam jsoucích jeskyní, zakreslení vodních toků a jiné/
- c/ Skupiny budou navzájem spolupracovati a sdělovati si všechny získané poznatky, aby z činnosti všech skupin měl prospěch v prvé řadě Mor. Kras, jako zeměpisný a hospodářský celek.
- d/ Veškeré zprávy, jež by přicházely v úvahu pro uveřejnění v denním tisku nebo v periodických časopisech a pod. a budbu se týkati Mor. Krasu, budiž předkládány^K předběžnému schválení Jeskynní radě. Je nutno rozlišovati zpráv, o Mor. Krasu, jež mají úkol všeobecně prospěšný a propagační od zpráv speciálních, týkajících se vlastních badacích prací, * prvé kontrole nepodléhají, druhé kontrole podléhají.
- e/ Sazít se o vybudování studovny, bezprostředně v Krasu, přístupné všem organisovaným jeskynědřům i cizím hostům, jimi nab úřady uvedeným.
- f/ Přátelský poměr a spolupráci jednotlivých skupin podporovati svoláním občasných debatních schůzek.
- g/ Doporučiti jednotlivým skupinám, aby vedly přesné záznamy své činnosti v Mor. Krasu počínaje dnem 18/7. 1945. ~~Sazít se tímto opatřením uvésti na pravou míru některé nejasnosti ve věci učiněných objevů~~ a shromažďovati mapy, plány, fotografie a vlastní měření v terénu, aby tento materiál mohl případně sloužiti jako pomůcka vědeckým institucím a amaterským p

- b/ Jednotlivé skupiny zahájí ihned vážnou práci v úsecích jim přidělených / povšechný průzkum terénu a zmapování celého Úseku, pokud se týká krasových zjevů, jako jest zakreslení všech závrťů, zaměření tam jsoucích jeskyň, zakreslení vodních toků a jiné/.
- c/ Skupiny budou navzájem spolupracovati a sdělovati si všechny získané poznatky, aby z činnosti všech skupin měl prospěch v prvé řadě Mor. Kras, jako zeměpisný a hospodářský celek.
- d/ Veškeré zprávy, jež by přicházely v úvahu pro uveřejnění v denním tisku nebo v periodických časopisech apod. a budou se týkati Mor. Krasu, budiž předkládány k předběžnému schválení Jeskynní radě. Je nutno rozlišovati zpráv o Mor. Krasu, jež mají úkol všeobecně prospěšný a propagační od zpráv speciálních, týkajících se vlastních badacích prací, prvé Kontrole nepodléhají, druhé kontrole podléhají.
- e/ Snažit se o vybudování studovny, bezprostředně v Krasu, přístupné všem organisovaným jeskyňářům i cizím hostům, jimi na úřady uvedeným.
- f/ Přátelský poměr a spolupráci jednotlivých skupin podporovati svoláním občasných debatních schůzek.
- g/ Doporučiti jednotlivým skupinám, aby vedly přesné záznamy své činnosti v Mor. Krasu počínaje dnem 18/7.1945. Zamýšlí se tímto opatřením uvést na pravou míru některé nejasnosti ve věci učiněných objevů a shromažďovati mapy, plány, fotografie a vlastní měření v terénu, aby tento materiál mohl případně sloužiti jako pomůcka vědeckým institucím a amatérským následovníkům.
- h/ Doporučuje se podati drobnou zprávu o jeskyňářské činnosti kdekoliv na území prvé republiky před 18/7.1945. Zamýšlí se tímto opatřením uvést na pravou míru některé nejasnosti ve věci učiněných objevů a docíliti tak odstranění nezdravé revnivosti.
- ch/ Docíliti, aby čas od času byly konány pod záštitou Zemského musea brněnského, exkurse do jiných krasových území v tu i cizozemsku za účelem vzdělávacím.
- i/ Doporučuje se všem členům respektovati bezpodmínečně hranice přidělených úseků. Vyskytne-li se potřeba z důvodů technických nebo vědeckých pracovat v oblasti sousední, je nutno uvědomiti a požádati o souhlas, tu kterou příslušnou skupinu.
- j/ Příslušným úřadem pro krasové otázky jest krasové oddělení Zemského musea v Brně, při čemž Zemské museum řídí čistě vědecké práce v Mor. Krasu podle směrnic, svých, bez ohledu na jednotlivé úseky a členové všech skupin mají povinnost býti k dispozici Zemskému museu v této činnosti.
- k/ V případě, že ta která skupina bude požadovati příspěvek buď finanční, nebo v podobě manuálních dělníků ke svým pracím, musí napřed předložiti

Jeskynní radě rozpočet svých prací. Jeskynní rada tento rozpočet předloží s doporučením krasovému oddělení.

- l/ Styk všech členských jeskyňářů s úředními činiteli budiž veden osobou předsedy Jeskynní rady. Praktický vedoucí skupiny informuje při dotyčné záležitosti předsedu a ten bude tlumočiti požadavek nebo přání jemu sdělená na úředním místě. Jiný postup se nedoporučuje, za účelem pořádku a vyloučení nejasností.
- m/ Krasové oddělení nechť poskytuje veškerou pomoc finanční i morální všem členům Jeskynní rady v jejich konání směřuje-li ke prospěchu Mor. Krasu.
- n/ Jeskynní rada má na paměti, že prvním i posledním cílem jejím musí být prospěch a rozkvět v Mor. Krasu.
- o/ Usilovati o to, aby jeskyňářům byla poskytnuta jedna nebo několik místností bezprostředně v Mor. Krasu a to v severním, středním i jižním, jež by sloužily jako výchozí stanice pracovním četám k převlékání, přenocování a uskladnění rekvisit.
- p/ Jeskynní rada bude věnovati všemožnou pozornost event. zájemcům o krasové bádání z řad mládeže a umožní jim spolupráci přiměřenou možností jejich věku.
- r/ Doporučuje se co nejdůtklivěji, aby všichni členové se přátelsky stýkali, neměli před sebou tajemství, a aby zdravou soutěživost, jež je nutnou při každém podnikání nezaměňovali s úskočností, pomlouvачností a nekamarádkým postojem jedněch oproti druhým.
- s/ Jeskynní rada je prvou instancí pro všechny jeskyňáře sdružené. V případě, že některá skupina z důvodů nevysvětlitelných nezpracovává po strážce speleologické jim přidělený úsek a ani po připomínce svůj postup nezměnila, může jí být tento úsek odebrán a přidělen buď skupině sousední nebo jiné nové.
- u/ Jeskynní rada zásadně jest proti dalšímu dělení Mor. Krasu a zastává názor, že rozdělení úseků učiněné dne 18/7.1945 jest konečné. Z tohoto důvodu event. noví uchazeči dosud nezačlenění v Jeskynní radě ani v žádné skupině, se začlení podle své záliby, do skupiny existující. Jedině v případech výjimečných a hodných zvláštního pozoru bylo by možno od této zásady ustoupiti.
- v/ Nejedná-li se o nejužší speleologický průzkum některého místa v Mor. Krasu, mohou členové Jeskynní rady prováděti např. terenní studie, zaměřování a zakreslování závrtů do mapy apod. po celém území Mor. Krasu, aniž by přihlíželi k hraničním úsekům. Hodlají-li však studovat i místa pod povrchem i jinde než ve svém úseku, musí tento záměr oznámiti předem nebo současně příslušnému vedoucímu. Jsou tedy tři způsoby činnosti v Mor. Krasu. Všeobecné studie povrchové, jež nepodléhají vůbec oznámení, zvláštní studie na povrchu i pod povrchem aniž by se jednalo o manuální

práci spojenou s pronikáním do event. nových prostor, jež se pouze oznamují příslušnému vedoucímu a konečně třetí vlastní činnost výzkumnická, již se rozumí v našem případě objevování nových prostor a práce i na povrchu činěná za účelem řešení problémů. V prvním případě se doporučuje poskytnouti badateli všemožnou podporu, ve druhém příp. vždy udělit souhlas ke vstupu a provádění zmíněné činnosti v tom kterém úseku.

- z/ Necht' jsou vydány krasovým oddělením legitimace všem členům sdruženým v Jeskynní radě, jež by opravňovaly k provádění prací uvedených v odstavci v/.
- ž/ Požádati krasové oddělení, aby dalo k dispozici veškeré pomůcky a to nářadí, přístroje a podobně, tak i literaturu, mapy a jiné všem členům Jeskynní rady.
- y/ Působiti, aby příslušní činitelé úřední určení pro Mor. Kras nekonali v Krasu nic závažného, aniž by se napřed poradili s Jeskynní radou.
- x/ Starati se o zvyšování úrovně speleologického vzdělání členů pořádáním přednášek odborných.
- q/ Nedovoliti v žádném případě jakoukoliv činnost neorganizovaným jednotlivcům na žádném území Mor. Krasu, pokud se týká speleologie.

Podpis: J. Jalový, předseda Jeskynní rady

Sestavováno postupně od 18. VII. 1945.

„Zelená jeskyně“ Moravy

Florián Koudelka (překlad MUDr. Jiří Urban)

Expedici do výtoku Punkvy měl podniknout dr. Jindřich Wankel. První zprávu o této vodní plavbě nám zanechal známý jeskynní badatel dr. Adolf Schmidl (1857) slovy: „Ve vlastním údolí Punkvy se směrem nahoru brzy dostaneme k pramenu Punkawy (Punkvy), to znamená k místu, kde vyráží ze skalního kletnutí, zjevně odtok podzemních vod, přicházejících s nejvyšší pravděpodobností z blízkosti Macochy. Expedice na podzemním toku proti proudu by musela být nanejvýš zdařilá, jak si snad mnohý již pomyslel; dr. Wankel z Blanska, jemuž podzemní svět Moravy vděčí již tak za mnoho pěkných výzkumů, mohl však za nanejvýš příznivého vodního stavu proniknout dopředu přece jen asi 30 sáhů daleko.“

Právě tak se zmiňuje Jan Nep. Soukop (1859), že v roce 1857 pronikl dr. Wankel z Blanska, leže na voru, 30 sáhů na černém podzemním toku vody; dále se mu nepodařilo dostat kvůli skalním balvanům sahajícím až do vody.

Vyčerpávající vylíčení této expedice podal zeť dr. Wankla, prof. Jan Havelka (1874) následujícími slovy: „Bylo to roku 1857, když odhodlal se jmenovaný badatel vlastenecký prozkoumat vodu od výtoku Punkvy proti jejímu toku tak daleko jak možno, snad až do Macochy.

Celkem doplul dr. Wankel asi 200 stop a potud tedy teprve podzemní řečiště Punkvy jest prozkoumáno. V síních, které dr. Wankel poprvé a samojediný spatřil, panuje zvláštní úkaz, že světlo zvenčí vodou do nich proráží od spodu a sice světlo překrásné, čarovně zelené. Když z naplněné dlaně vodu dolů necháme kanouti, tu zdá se, jakoby smaragdy nejkrásnější od ruky nám padaly.“

Dr. Jindřich Wankel sám napsal o této podivuhodné expedici teprve v roce 1881. Jeho vysoce dobrodružné líčení nalezneme v jeho díle: „Obrazy z Moravského Švýcarska a jeho minulosti“, Vídeň 1882. Poněvadž příslušné doslovné znění o této expedici otiskl recenzent tohoto díla dr. M. Much v novinách „Österreichische Touristen-Zeitung“, I. svazek, strana 104, jeví se opakování nadbytečné. Wanklovo vlastní líčení se od dřívějších údajů v podstatných věcech odlišuje do té míry, že v žádném případě nepodnikl jednu, nýbrž dvě expedice, jednou sám, podruhé s p. Frantou. Obě expedice se podle jeho tvrzení však konaly teprve v roce 1858, a sice ta první dne 15. července, ta druhá o několik dní později. Nám se zdá jenom podivuhodné, jak to, že dr. Adolf Schmidl již 3. a 5. října 1857 mohl učinit o této expedici zmínku?

Dále tvrdí dr. Wankel, že při své druhé expedici s p. Frantou nechal v řečišti vyházet hluboký příkop, po čemž během 8 hodin voda poklesla o 0,5 m; tak se mu podařilo proniknout asi 80 m dále dopředu.

Hlavní věcí této podzemní vodní plavby zůstává však objevení „Zelené jeskyně“ na Moravě, která by měla být obdobou „Modré jeskyně“ na Capri (Grotta azzurra). Ohledně tohoto nanejvýš podivuhodného přírodního jevu píše dr. Wankel následující:

„Můj průvodce, p. Franta, který se namáhal odlomit jeden stalaktit ze stropu, spadl po úderu do vody, ježto přitom pod ním uklouzl lehce pohyblivý vor, takže musila nevyhnutelně vystříknout voda, jež ihned také uhasila naše lampy. Byla-li nám již dříve nápadná světlá a zářivá voda, čehož význam jsme však v poloze na voru nemohli dostatečně poznat, tak jsme nyní byli překvapeni zvláštním jevem. V jasně zeleném světle zářila celá masa vody a vlny se jako nějaký svítící živel vzdouvaly vzhůru podél tmavé skalní stěny. Shlíželi jsme hluboko dolů do zeleně svítícího média a mohli jsme jasně a zřetelně vidět každý kámen na dně; viděli jsme pstruhy, jak proplouvají hloubkami a často náhle zazáří jako nějaká svítící zelená hvězda, když k nám obrátili své bílé břicho. Zdálo se nám, jako bychom mohli rukou dosáhnout dna, a přece měla voda hloubku

kolem 10 m. Viděli jsme, jak se živel prostoupený světlem táhne daleko pod skály, když jsme pohlédli vzhůru, bylo to, jako kdybychom se nacházeli v kouzelném paláci. Stěny, strop i krápníky se leskly nádhernou zelení, jež při každém zavlnění měnila své místo a ve stálém pohybu se míhala a blýskala, a když jsme zdvihli ruku s trochou vody, kanula dolů jako zelené perly a smaragdy. Dlouho jsme se kochali pohledem na tento podivný, neobvyklý úkaz; vypadalo to, jako by vycházelo podzemní zelené slunce, které svými barevnými paprsky ozařovalo nový, neznámý kouzelný svět, který se otevíral před našimi zraky v nitru skal.“

„Když jsme se na vrub znepokojení těch, kdo netrpělivě čekali venku, dostatečně pokochali tímto divadlem, nastoupili jsme zpáteční cestu, aniž jsme znovu rozžali lampy, neboť voda zářila v dostatečné míře. Nezapomenutelná zůstane ve mně vzpomínka na tuto podzemní čarovnou plavbu, která nám dala příležitost objevit zelenou jeskyni, která se zajisté v jednotlivostech vyrovná Modré jeskyni na Capri v Itálii.“

Srovnáme-li tento první a jediný vlastní popis expedice do Punkvy dr. Wanklem samotným s dřívějšími publikacemi jiných spolehlivých zpravodajů, kteří měli své údaje přímo z úst dr. Wankla, speciálně ale s údaji jeho vlastního zetě, nanejvýš důvěryhodného a zasloužilého spisovatele prof. J. Havelky, tak nás ihned napadne následující:

1. Nesrovnalost ohledně časových údajů; tento křiklavý rozpor je dokumentován zejména Schmidlovou zprávou.
2. Nikdo nevěděl o nějaké druhé expedici společně s p. Frantou, dokonce zprávy výslovně zdůrazňují samotou dr. Wankla.
3. Prof. Havelka načrtl v roce 1874 dr. Wanklem zamýšlený plán, že chce založením výkopu v řečišti Punkvy, a tím zapříčiněným odvedením vody, expedici v budoucnosti opakovat; Wankel však tvrdí, že tento plán provedl již roku 1858.

Toto jsou podstatné rozpory, které vykazala literatura ohledně mladé „Zelené jeskyně“. K tomu přistoupily ještě následující:

Dne 3. srpna 1880 podnikl nanejvýš chvalně známý moravský jeskynní badatel dr. Martin Kříž expedici do výtoku Punkvy, aniž by však věděl o dřívější expedici dr. Wankla, neboť „Obrazy z Moravského Švýcarska“ vyšly teprve roku 1882 a popis prof. Havelky mu nebyl znám. Při této expedici (1880) se dr. Martin Kříž dostal asi 60 m daleko proti toku, aniž by našel v podzemních prostorách něco zajímavého. (Mimo dr. Martina Kříže zde byl také poslanec moravského sněmu dr. Josef Tuček spolu s chotí a mnoho jiných.)

Ihned po vyjití popisu expedice dr. Jindřicha Wankla v „Obrazech z Moravského Švýcarska“ podnikl dr. Kříž dne 22. listopadu 1882 po druhé podzemní plavbu po Punkvě, přičemž se domníval, že při první expedici v důsledku vzrušení něco přehlédl. Při této podzemní plavbě podniknuté s veškerým volným časem a s největší chladnokrevností se dostal 76 m daleko, avšak po nějaké

„Zelené jeskyni“ nebyla objevena ani nejmenší stopa. V jeho článku „Má první a druhá expedice do jeskyní Punkvy“, který vyšel v „Mitteilungen der Section für Höhlenkunde des Österreichischen Touristen-Club“ líčí dr. Kříž podrobně průběh a výsledky těchto obou expedic a podrobuje dobrodružnou plavbu dr. Wankla odbornému, kritickému zkoumání (Kříž 1884): „Na tomto stanovisku stála tedy otázka moravské „Zelené jeskyně“, když jsem se dne 26. srpna 1884 chystal podniknout podzemní plavbu do Punkvy. Tak jsem vykonal návštěvu v tajuplné „Zelené jeskyni“ Moravy, ale také pro mě zůstal, jako pro slečnu Campbellovou v románu Julese Vernea (Zelený paprsek), dlouho vytoužený zelený paprsek neviditelným.“

Österreichische Touristen-Zeitung
Ročník VII., 1887, číslo 17, str. 204
Vyšlo 1. září 1887

Ještě jednou „Zelená jeskyně Moravy!“

Vážená redakce!

Dovoľte mi laskavě, abych Vám zaslal následující řádky jako opravu a požádal Vás, abyste je pojali do Vašeho vysoce váženého listu.

V čísle 13 Vašeho vzácného listu mě zvěrolékař pan Florián Koudelka v článku „Die grüne Grotte Mährens“ („Zelená jeskyně Moravy“), jak lze usoudit ze smyslu jeho slov, obvinil z úmyslné lži, na což mohu odpovědět jenom, že tento postup předpokládá bezmeznou domyšlivost.

Přenechávám každému, aby to sám posoudil, ale chci ještě dodat, že rozpor v časovém údaji se zakládá na nic neříkajícím nedorozumění, a že doufám, že se nenajdou barvoslepí, nestranní turisté, kteří tuto expedici budou ještě jednou podnikat, zejména, poněvadž je proveditelná bez veškerého nebezpečství s nejmenšími náklady, jenom musí mít na paměti to, aby byla naproti ležící listnatá údolní stěna osvětlena oslňujícím slunečním svitem a světla aby byla úplně zhasnutá, neboť jen tak si všimneme celé nádhery tohoto fenoménu. V jakém světle se potom objeví pan zvěrolékař spolu s druhy, to ponechávám době. Myslím, že to nebude zelené.

V dokonalé úctě Dr. Wankel

Literatura:

- Havelka J. (1874): Řeka Punkva. – *Komenský*, II. ročník, čís. 19: 298–299, ze 7. 5. 1874 a čís. 22: 395–396 ze 28. 5. 1874. Olomouc.
- Kříž M. (1880): *Expedice do Punkvy podniknutá dne 3. srpna 1880*. – Brno.
- Kříž M. (1883): Der Lauf der unterirdischen Gewässer in den devonischen Kal-ken Mährens (Tok podzemních vod v devonských vápencích Moravy), příspěvek

k hydrografii a hypsometrii Moravy. – Ročenka *Jahrbuch der k. k. geologischen Reichsanstalt*, 33. svazek: 1–700. Vídeň.

Schmidl A. (1857): *Aus den mährischen Höhlen (Z moravských jeskyní)*. – *Abendblatt der österreichisch-kaiserl. Wiener Zeitung*, čís. 226–227, ze 3. a 4. října 1857.

Soukop J. N. (1859): *Macocho a její okolí*. – Brno.

Wankel J. (1882): *Bilder aus der Mährischen Schweiz und ihrer Vergangenheit*. – Wien.
(Obrazy z Moravského Švýcarska a jeho minulosti – v češtině vyšlo v Brně a Blansku, 1984 a 1988: 1–308).

O jeskyni, která měla dokázat biblickou potopu

Michal „Cimbál“ Hejna (ZO ČSS 1-02 Tetín)

Od počátku 19. století začaly probíhat revoluční změny v pojetí geologie a náhledu na vznik a vývoj Země. Nikdo sice ještě nepochyboval o tom, že Země a vše živé na ni bylo stvořeno, ale další dogmata, že je Země od svého stvoření neměnná a že na ní žijí všechna zvířata tak, jak byla stvořena, už se začínala dostávat do rozporu s poznatky pozvolna se rozvíjející vědy. Začíná být zpochybňováno stáří Země 5700 let, jak ho podle Bible vypočítal v roce 1654 arcibiskup James Ussher z Armaghu (datum stvoření Země dokonce stanovil zcela přesně na 23. říjen roku 4004 př. n. l.) a objevují se první názory, že stáří Země je mnohem větší a její dnešní podoba je výsledkem pomalých a neznatelných pochodů. Proti této teorii se vyhraňují tzv. katastrofisté, podle nichž zůstává povrch Země dlouhodobě neměnný a jednou za čas je zcela přetvořen katastrofami, jako jsou povodně či sopečné erupce. A počátkem 19. století přichází William Smith s myšlenkou, že vrstvy uložené dole jsou starší, než vrstvy uložené nad nimi a pokládá tím základy stratigrafie. Zkameněliny už dávno nejsou považovány za náhodné výtvořky, ale za pozůstatky živočichů, kteří zahynuli při biblické potopě. Brilantní anatom Georges Cuvier popisuje a rekonstruuje vyhynulé tvory mamuta a mastodonta a v Anglii jsou objeveny kompletní kostry prvních „veleještěřů“ ichtiosaury a plesiosaury. A jak pokračují paleontologické výzkumy, ukazuje se, že v určitých vrstvách se vyskytují určité typy společenstev, které téměř náhle mizí a objevují se zcela nová společenstva. A jelikož je autorita Bible nezpochybnitelná, popasovali se s tím vědci tak, že proběhlo stvoření v několika cyklech, které byly přerušovány sérií katastrofických potop.

Všechny tyto změny se zájmem sledoval docent na katedře mineralogie v Oxfordu William Buckland, který zde pořádal přednášky o novinkách ve vědeckém bádání. A protože byl zároveň reverendem, zabíral se i otázkami, jestli mohlo šest dní stvoření ve skutečnosti odpovídat šesti dlouhým tvůrčím éram.

Svým zanícením se mu podařilo prosadit založení samostatné katedry geologie, na které se stal prvním profesorem. Buckland věřil, že vědecká historie prokáže soulad s Biblií a sám si dal za úkol dokázat biblickou potopu světa. Nutno podotknout, že s přibývajícím vědomostmi se mu to dařilo stále hůře a dokonce odkládal několik let publikování nálezu dvanáct metrů dlouhého plazu Megalosaur, protože nevěděl, jak ho do své teorie zakomponovat.

V roce 1821 dostal William Buckland zprávu, že byla u vsi Kirkdale v hrabství Yorkshire nalezena jeskyně plná rozbitých fosilních kostí. Tento nález Bucklanda potěšil, protože si okamžitě představil důvod zanesení a rozbití kostí ve strašlivých vířících proudech biblické potopy, a okamžitě se do Kirkdale vypravil. Realita ho ovšem velmi překvapila. V Kirkdale totiž našel šedesát metrů dlouhou jeskyni plnou rozbitých kostí a zubů, ovšem velmi netradičního druhového složení. Při důkladném rozboru zde našel kosti jelenů, koně, slona, nosorožce, hrocha, tygra, medvěda či hyen, tedy živočichů žijících vesměs v tropech a ve společenstvech, která se obvykle spolu nevyskytují. Buckland si navíc všiml, že kosti většinou nejsou rozbité mechanicky, ale že na sobě nesou stopy ohlodání. A vzhledem k tomu, že z predátorů se zde vyskytovaly nejčastěji kosti hyen, vyvodil z toho, že se jednalo o hyení doupě. Pro potvrzení své domněnky si nechal z Afriky poslat živou hyenu a nechával ji ohlodávat různé kosti. K jeho potěšení se ukázalo, že čerstvě ohlodané kosti vypadají úplně stejně jako kosti v jeskyni a považoval tím svoji teorii za potvrzenou.

Svůj výzkum shrnul Buckland při přednášce v Královské společnosti. Tam představil svoji představu hnízda hyen, které byly překvapeny biblickou potopou a nejenže se zde náhle utopily, ale prudké proudy roztrhaly jejich těla a poházely části jejich těl po jeskyni. Stáří této potopy určil na dobu před šesti tisíci lety. Z dnešního pohledu je zajímavé jeho další zjištění. Vzhledem k tomu, že se jednalo o druhy hyen, které dnes žijí pouze v tropech, soudil, že v době před potopou panovalo v Anglii tropické podnebí.

Přestože se Buckland snažil držet výkladu Bible, u většiny tehdejších teologů narazil. Ti totiž trvali na doslovném znění Bible a hlavně na neměnnosti světa od jeho stvoření. Když dnes v Anglii nežijí hyeny, nemohly zde žít ani před potopou, o tropech nemluvě. Teolog George Fairholme s odzbrojující logikou prohlásil: „Můžeme snad spolu s geology usuzovat, že Anglii kdysi určitě obývala tropická zvířata jen proto, že tam teď byly nalezeny jejich rozházené a rozbité pozůstatky?“

Podobně hovořil i reverend George Young, podle nějž sem byly kosti zavlčeny ze vzdálenosti tisíce kilometrů mořskými proudy, jejichž úžasná síla roztrhala zvířata na kusy a natlačila je do jeskyní a mezivrstevních spár. Podobně se vypořádával i s teorií, že vrstvy vznikají pomalým a velmi dlouhodobým ukládáním sedimentů. Young totiž vypočítal, že se při povodni rozsahu té biblické mohou usazovat vrstvy rychlostí až 270 m za měsíc.

I přes tyto námitky však byl za svou přednášku Buckland oceněn jako první geolog prestižní Copleyho medailí.

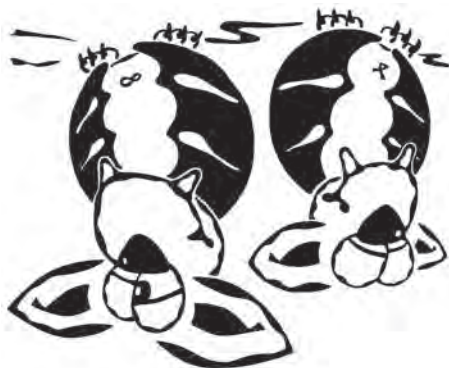
Diskuze o počtu potop, rychlosti stvoření světa a počtu stvořených zvířat pokračovala ještě několik desetiletí. V roce 1859 vyšla kniha, která na tyto otázky vrhla zcela nové světlo. Ta kniha se jmenuje *O původu druhů* a zcela změnila vnímání světa. Buckland už se konce světa tak, jak ho znal, nedožil. Zemřel o tři roky dříve, v roce 1856. I přes kreacionistický náhled na svět zůstává jedním z nejvýznamnějších geologů a paleontologů v historii a jeho výzkum jeskyně v Kirkdale je jedním z prvních, které si i z dnešního hlediska zaslouží přídomek vědecký.

Literatura:

Cadbury D. (2004): *Lovci dinosaurů*. – BB Art: 1–343. Praha.

Gould S. J. (2011): *Lživé kameny z Marrákeše*. – Edice Kolumbus, Mladá Fronta: 1–351. Praha.

Mareš J. (1993): *Záhada dinosaurů*. – Svoboda: 1–288. Praha.

Výročí a vzpomínky

Už se kácí v našem lese

Ladislav Pecka Smrťák (ZO ČSS 1-02 Tetín)

Tato slova pronesl bývalý člen naší skupiny Martin Paur – Galapetr ve smutné chvíli. Stál nás jen malý hlouček před zádušní kaplí na dvoře berounské fary, kde se pan farář hezkými slovy rozloučil s naším kamarádem Stanislavem Kubrychtem – Stenlym.

Narodil se 17. 3. 1954. Během školních let byl nejprve členem radiotechnického kroužku, posléze se stal členem jeskyňářsko-turistického kroužku při muzeu v Berouně. O těch letech nemůžu sám vypovídat, nejsem pamětník. Ale vím z vyprávění, že byl u záchranné akce v roce 1971 U žáby na Zlatém koni. Vyslýchala ho Státní bezpečnost v souvislosti s událostmi na Zlatém koni v roce 1971.

Po vyučení v oboru kuchař byl povolán na vojnu, stal se kuchařem v Dukle Liberec, kde zůstal další dva roky jako civilní zaměstnanec.

V době, kdy já začal s jeskyněmi, jsme se potkali na Tetíně na podzim roku 1977. Začalo to zájezdem do Moravského krasu, pak v létě 1978 následoval vandr do Slovenského krasu. Hodiny a hodiny víkendů v našich dírách. Portálovka, Terasovka, Pluto. Stavěl dráhy, dělal vozíky, vrátky. Stavěl základnu na Tetíně, bez něj a jeho řemeslného umu by asi nestála.

Jezdil Petrbookův memoriál a vítězil. Nepoznal jsem většího dřiče a šikovnějšího člověka, než byl on. Nebýt jeho invence a šikovnosti, nelezli bychom propasti Slovenského krasu. V jeho vlastnoručně opraveném gazíku rumunské provenience jsme vyrazili v roce 1981 do rumunských hor. Asi jako jediná parta na tomhle přibližovadle. Největším výkonem bylo pro nás slezání Sesuri – České jeskyně.

V květnu 1984 byl spolu se mnou, Josefem Plotem – Bidlem a Hankou Plotovou – Ploticí na začátku spolupráce s rožňavskou skupinou. Makali jsme na Velkém závrtu na Silické planině. Ještě dnes ve vzpomínkách cítím chuť výborné houbové omáčky a hory knedlíků, které pro účastníky tábora vyčaroval v polních podmínkách.

Ještě začátkem 90. let připravil dráhu do jeskyně V kodském polesí, pak ho z aktivní činnosti odvedla nejprve potřeba zabezpečit

Foto 2 U základny na Tetíně, vyráželo se někam lézt

Foto 1 Na tomto snímku je Stenly vpravo dole, u jeho kolejí v jeskyni Portálová

rodinu. Do toho přišla vážná nemoc – zůstaly po ní trvalé následky. I přesto zůstal, čím býval. Chlapem, který neznal odpočinek, makal. Objektivně řečeno, poklad pro zaměstnavatele.

Při jednom z vyšetření během jara 2017 mu zjistili rakovinu. K tomu opakující se dialýzy, chodil na ně už řadu let. Po strašném utrpení nastal konec. Náš kamarád zemřel 6. 11. 2017.

Byl jedním z mnoha, kteří si svoje sny o svobodě a podnikavost realizovali v tvrdé dřině na jeskyních. Bez nich by se česká a moravská speleologie nestala tím, čím je dnes. Nezůstaly po něm články, publikace, byl řadovým dělníkem speleologie. Čest Tvoji práci, Stenly!

Jiří Vokáč – Štajgr

V jeskyni Warwas-Glatzen v rakouských Alpách 30. října 2017 tragicky zahynul český jeskyňář Jiří Vokáč – Štajgr, bývalý člen SZS ČSS, stanice Plzeň, dlouholetý člen ČSS.

Spolehlivých kamarádů, ochotných pomoci vždy a všude naprosto bez výhrad, je vždy málo a každý z nich, který odejde, po sobě zanechává velké prázdno. Jiří, díky.

S Jirkou jsme se rozloučili v sobotu 9. prosince v lomu Mexiko u Mořiny v Českém krasu. Přijeli i jeho rakouští a němečtí přátelé.

Drazí kamarádi,

vzpomínáte na větu: „Já vás všechny miluju!“?

V dobách, kdy nám ji Jirka často říkával, jsme ji možná nedocenili. A teď nám chybí a nejenom ta věta, ale právě Jirka.

Poprvé jsem se s Jirkou setkal pracovní v Tlučné na dole Antonína Uxy v roce 1988. Jako řidič závěsné důlní lokomotivy jsem mu do revíru přivezl nějaký materiál. Zaujal mě na první pohled. Brýle „Lenonky“, delší vlasy a sympaták. Bavili jsme se o muzice. Měl rád skupinu Kiss. Až později jsem se dozvěděl, že absolvoval hornickou průmyslovku v Příbrami a měl tedy řádné důlní vzdělání. Možná i díky tomu vznikla později přezdívka Štajgr.

O dost let později pak přišel Jirka mezi nás, jeskyňáře, na cvičení pod Tyršův most v Plzni. V minulosti už trochu jeskyňářil a nyní se zájmem sledoval, jak cvičíme s naší záchrannou stanicí sebezáchranu na laně a cvičně taháme nosítka.

Přijel za námi i sem, na Mexiko, kde jsme dělali Pivní traverz. Na vlastní oči viděl, jak nám na Tyrolském traverzu prasklo jedno ze dvou nosných lan, které jsme před tím nevhodně deviovali tenkou repšňúrou. Ale neodradilo ho to. Velmi rychle si doplnil výstroj, vše natrénoval a brzy byl velmi platným členem naší speleologické záchranné služby. Byla radost mít ve stanici tak pracovitého a vytrvalého člena. Již za rok s námi absolvoval výpravu do jeskyně Sniežná v polských Tatrách, kde jsme společně, celá parta, došli až ke koncovému sifonu Dominiky. Postupně jsme prolézali a cvičili v jeskyních Českého i Moravského krasu.

Na ostrou záchranu jsme vyjeli do Jáchymova, kde jsme sice v opuštěném dole našli pohřešovaného mladíka, ale již bez známek života. Na jeho poslední cestě jsme ho tenkrát nesli za zpěvu písně Cestička k Majrovce vedeni Jirkovým školeným hlasem.

Další sportovní sestup byl do rakouské propasti Bleikogel. Hanka ráda vzpomíná, jak jí Jirka v propasti moc pomohl. Značně vysílenou si ji vzal na starost, uvařil jí polévku a dodal jí tím potřebnou energii pro návrat na povrch.

To byl Jirka. Vždy pomohl. A rád.

V partě rádi vzpomínáme i na jeho výrok Pivní z Tesca, který poprvé vyslovil na výpravě v Itálii. Jednalo se o Pivní sýr, který Jirka na výpravu koupil v Tescu. Na dotaz: „Co to máš dobrého?“ Odpověděl krátce: „Sýr, Pivní stezka.“ Tak výborný název sýru jeskyňáře potěšil. Až později se vysvětlilo, že se nejedná o stezku jako cestu, ale o název anglického prodejního řetězce Tesco.

Rád bych zde zmínil i Jirkovo muzicírování. Když vytáhl kytaru, byl to zážitek. Doma trénoval hru, zpíval i ve sboru a rád se učil nové písně. A tak večer po akcích nám hrával a bylo nám krásně.

Všichni víme, že Jirka byl samorost. Často mi přijde na mysl věta jeho ženy Jany: „Když žiješ s Tarzanem, musíš se tak i chovat.“

Jeho nechuť chodit s kamarády „jen tak“ na pivo do hospody byla známá. Často jsme ho lákali, ale jen velmi zřídka se nám to povedlo. Prostě chtěl svůj čas využít jinak, smysluplněji. Až dnes si uvědomuji, že asi nechtěl mrhat drahocenný čas, protože ho neměl nazbyt.

Kamarádi mi připomínali, ať zmíním i Jirkovu velkou pomoc při zkoumání dolu Mauricius v Krušných horách. Odvedl tam obrovský kus práce.

Své schopnosti a znalosti využil Jirka i před třemi roky, kdy byl jako jediný Čech povolán, aby jako znalec rakouské jeskyně Riesending pomohl při jedné z nejtěžších záchranných akcí s dobrým koncem v dějinách speleologie.

Zhruba rok před tím si pravděpodobně v této jeskyni splnil sen mnohých jeskyňářů, když s kamarády sestoupili pod hranici jednoho kilometru.

Víme, že Jirka si Rakousko a Německo oblíbil po rozpuštění naší speleologické záchranné stanice Plzeň. Když jsme nedávno vyzvedávali jeho zaparkované auto poblíž rakouského Mariazellu, bylo nám jasné proč. Je to nádherný kras a úžasné místo. Srdce každého jeskyňáře tam jistě radostí poskočí.

Jirka, zvaný Štajgr, byl dobrý člověk a tak nám také zůstane ve vzpomínkách. Jednal vždy na rovinu, žádné okliky, pěkně z očí do očí, co si myslel. Jednání fair play.

A tak vás všechny přítomné prosím. Vezměme si z Jirky to, co nám dal. A co nás bude po zbytek našeho života provázet. Férové jednání, sílu dotáhnout rozdělané speleo projekty, radost z každého dne a jeho slova: „Já vás všechny miluju!“

Nezapomeňte prosím na to, držte se toho, opatrujte se a žijte radostně.

Karel Jindra a Plzeňáci

Stejný text, přeložený do Jirkovy milované němčiny, za jeho zahraniční přátele přečetl Andreas Glitzner.

Štajgr v akci (Foto Harald Gaudera)

Foto Harald Gaudera ↗ →

PF
2018

Křtěn K.